

Foglalkoztatás és az Európai Szociális Alap (ESZA - ESF)

Küzdelem a munka világából való kirekesztődés ellen

ESZA projekt példák

Foglalkoztatási és szociális ügyek
Európai Bizottság

ESZA és Munkavállalás Tájékoztató Iroda (V/02), Foglalkoztatási Ipari Kapcsolatok és Szociális Ügyek Főigazgatósága

Rue de la Loi 200 B-1049 Brussels Fax: (+32-2) 295 49 18

e-mail: esfinfo@bxl.dg5.cec.be

web oldal: <http://europa.eu.int/en/comm/dg05/esf>

A fedélen látható fényképet készítette: Roy Export Company Establishment

Küzdelen a munka világából való kirekesztődés ellen

ESZA projekt példák

Európai Bizottság

A fordítás az Oktatási Minisztérium megbízásából az eredeti angol nyelvű „*Combating exclusion from the world of work*” című kiadvány alapján készült.

Kiadta az Office for Official Publications of the European Communities

2, rue Mercier, L-2985 Luxembourg (1997-1998)

© European Communities, 1997-1998

Magyar fordítás © Oktatási Minisztérium (2002)

A magyar fordítás minőségéért és hűségéért az Oktatási Minisztérium vállalja a felelősséget.

A kézirat 1997 decemberében készült.

Az Európai Bizottság szeretne köszönetet mondani mindazoknak, akik tájékoztatást nyújtottak a jelen prospektus összeállításához.

Az Európai Unióról számos további információ áll rendelkezésre az interneten. Ezekhez az Európa szerveren keresztül lehet hozzáférni (<http://europa.eu.int>).

A katalogizálási adatok a jelen kiadvány végén találhatók.

Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities - Az Európai Közösségek hivatalos kiadóhivatala, 1998.

ISBN 92-828-2961-8

© Európai Közösségek, 1998.

Reprodukálás engedélyezve, amennyiben a forrást megemlítik.

A jelen kiadvány tartalma nem feltétlenül tükrözi az Európai Bizottság, a Foglalkoztatással, iparági kapcsolatokkal és szociális ügyekkel foglalkozó Főigazgatóság véleményét, illetve álláspontját.

A nyomtatás Belgiumban készült.

Előszó Pádraig Flynn biztostól

Európa jövőbeni prosperitásából mindenkinek részesednie kell. Ez azt jelenti, hogy sürgős lépéseket kell tennie a tartós munkanélküliség és a szociális kirekesztődés leküzdésére az Unió egész területén.

Az Unió dimenzió jelentős hozzáadott értéket hozott az emberek társadalmi integrációjának segítésére irányuló munkába. Az új Amszterdami Szerződésben a foglalkoztatásra, az esélyegyenlőségre, az alapvető jogokra, valamint a diszkrimináció és kirekesztés mentességre helyezett hangsúly révén az Unió tovább mélyítheti hozzájárulását. Az 1997. novemberi munkaügyi csúcstalálkozó (Jobs Summit) óta a tagállamok pedig megállapodtak arról, hogy olyan aktív foglalkoztatáspolitikát kell bevezetniük, amely megakadályozza, hogy az emberek a tartós munkanélküliség felé sodródjanak.

A Strukturális Alapok sokat tettek a szakadékok áthidalásáért. Az Európai Szociális Alapon keresztül a tagállamok segítséget kapnak a korszerű, hatékony munkaerőpiacok kiépítéséhez. A Strukturális Alapok közelgő reformja lehetőséget teremt majd az új Alapszerződés szakpolitikai célkitűzéseinek megvalósítására a szociális kirekesztődés ellen széles körű támadás részeként, amely a több munkahely teremtésére helyezett hangsúly révén fog eljönni.

Ez a prospektus azt mutatja be, hogy az Európai Szociális Alap miként kínál a 3. számú célkitűzésen és a foglalkoztatásról szóló közösségi kezdeményezésen keresztül új lehetőségeket társadalmunk hátrányos helyzetű tagjai közül jó néhányának. A reform azt ígéri, hogy az ESZA továbbra is betöltheti szerepét a társadalmi és gazdasági kohézió erősítésében.

Pádraig Flynn

Az Európai Bizottság foglalkoztatási és szociális ügyekért felelős tagja

Tartalomjegyzék

Előszó Pádraig Flynn biztost	4
Tartalomjegyzék.....	5
Mi is az Európai Szociális Alap?	6
Harc a munkanélküliség és a kirekesztődés ellen; az esélyegyenlőség elősegítése.....	8
A munkáért való küzdelem – elérni a veszélyeztetett csoportokat.....	11
Képzés, iránymutatás és tanácsadás.....	17
Munkahelyek támogatása.....	33
ESZA adatok és kapcsolattartási pontok az Európai Unióban.....	52

Mi is az Európai Szociális Alap?

Az Európai Szociális Alap (ESZA) az emberekre épít. Célja, hogy javítsa a nehézségekkel küzdők helyzetét munkahelyek keresésében, megtartásában, illetve visszaszerzésében. Az ESZA így az Európai Unióban emberek millióinak segít abban, hogy a társadalomban kiteljesedjenek, és ezáltal életminőségükön javítsanak.

Az ESZA az emberek alkalmazhatóságát fejlesztő, illetve újrateremtő nagyszabású programokat finanszíroz. Ez az alapvető fontosságú feladat arra összpontosít, hogy az emberek számára a megfelelő munkakészségeket biztosítsa, ezáltal javítson a munkaerőpiaci önbizalmukon és alkalmazkodóképességükön.

Hogyan is működik ez?

Az ESZA a tagállamokkal közösen segít a legkülönbözőbb rendszerek és projektek finanszírozásában, amelyek többek között a következőkre terjednek ki:

- szakképzés,
- foglalkoztatási tanácsadás és munkaközvetítési segítségnyújtás,
- a munkahelyi képzési rendszerek kialakítását, illetve javítását szolgáló rendszerek,
- a gazdaságok jövőbeni munkaerőigényeinek tervezését kiszámító és segítő rendszerek,
- az oktatási és képzési rendszerek erősítése.

Az 1994 és 1999 közötti hat év során az összes tagállamban tevékenykedő ESZA 47 milliárd ECU-t bocsátott rendelkezésre a tagállamok által vállalt lépések társfinanszírozásához, ez az Európai Unió teljes költségvetésének majd tíz százalékát jelentette.

Újító megoldások létrehozása - a közösségi kezdeményezések

Az ESZA olyan konkrét projekteket is támogat, amelyek a nemzetek közötti újító és alulról felfelé építkező (bottom-up) megközelítést mutatja be és segíti elő. Ezek a projektek főként a két emberi erőforrással foglalkozó közösségi kezdeményezés alá esnek, ezek az *Adapt* és az *Employment*.

Az *Adapt* kezdeményezés célja segíteni a munkáltatókat és a munkavállalókat az iparági változásokra való felkészülésben és azok hatásainak kezelésében, valamint az információs társadalommá való átalakulásában.

A *Foglalkoztatás* kezdeményezés olyan csoportokat céloz meg, amelyek konkrét nehézségeket tapasztalnak a foglalkoztatási piacon, ennek négy, egymással összefüggő szála van:

- a *Now* a nők munkaerőpiaci esélyegyenlőségét segíti;
- a *Horizon* a megváltozott munkaképességű emberekre összpontosít;
- az *Integra* a hátrányos helyzetűek segítségét tűzi célul;
- a *Youthstart* a 20 év alatti fiatalok képzési és munkavállalási lehetőségeinek javítását tűzi célul.

Az ESZA - egy szélesebb körű rendszer része

Három másik EU alappal együtt, az ESZA az ún. Strukturális Alapok része, amelyek összességükben az EU költségvetésének egy harmadát adják: az 1994 és 1999 közötti időszakban összesen 157.000 millió ECU-t. Ez a többi alap konkrét régiók (ERDF - European Regional Development Fund - Európai Regionális Fejlesztési Alap) és ágazatok - például a halászat (FIFG - Financial Instrument for Fisheries Guidance - Pénzügyi eszköz a halászat fejlesztésére) vagy a mezőgazdaság (European Agricultural Guidance and Guarantee Fund - EAGGF - Európai Mezőgazdasági Garancia és Orientációs Alap - MEOGA Orientációs fejezetének - fejlesztését támogatják. Egy közös cél elérését tűzték ki: áthidalni az Európa gazdagabb és szegényebb régiói között szakadékot, hogy ezáltal az EU egész területén megteremtsék a gazdasági és szociális kohéziót. Az ESZA feladata, ennek a közös célnak a foglalkoztatást és emberi erőforrásokat érintő dimenzióját kezelni.

1. ábra: A Strukturális Alapok összesített megoszlása (1994-1999), 157 milliárd ECU

FIFG 2,2%

EAGGF-G 17,4%

ESF 33,5%

ERDF 46,9%

2. ábra: Az ESZA összesített megoszlása - 47 milliárd ECU - célkitűzések és közösségi kezdeményezések szerint (1994-1999)

Egyéb lépések (ideértve az újító lépéseket is) 1%

Közösségi kezdeményezések 9%

6. számú célkitűzés 0,4%

5b. számú célkitűzés 2%

4. számú célkitűzés 4,9%

3. számú célkitűzés 27,4%

2. számú célkitűzés 7,8%

1. számú célkitűzés 47,6%

A Strukturális Alapok célkitűzései

Az ESZA-tól és a többi Strukturális Alaptól érkező pénzügyi támogatás hat célkitűzés elérésére irányul:

- 1. számú célkitűzés: a kevésbé prosperáló régiók segítése;
- 2. számú célkitűzés: az ipari hanyatlásnak kitett régiók szerkezetváltása;
- 3. számú célkitűzés: a tartós munkanélküliség elleni harc, a fiatalok és a munkaerőpiacról való kirekesztődés által fenyegetettek dolgozó életformába való integrációjának elősegítése, valamint a férfiak és nők munkaerőpiaci esélyegyenlőségének terjesztése;
- 4. számú célkitűzés: a munkaerő alkalmazkodása az ipari változásokhoz és a termelő rendszerek változásaihoz;

- 5. számú célkitűzés: (a) a mezőgazdaság és a halászat szerkezetváltásának felgyorsítása, és (b) a vidékfejlesztés fokozása;
- 6. számú célkitűzés: a ritkán lakott régiók fejlődésének segítése.

Az ESZA a következők keretében finanszíroz programokat:

- Az EU egészére vonatkozó 3. és 4. számú célkitűzések. Ezeket a célkitűzéseket kizárólag az ESZA finanszírozza.
- Az 1., 2., 5b és 6. számú célkitűzések, ahol az ESZA, a többi Strukturális Alappal együtt a foglalkoztatás növelésének és a stabilitásnak a támogatására törekszik az érintett régiókban.

Harc a munkanélküliség és a kirekesztés ellen; az esélyegyenlőség elősegítése

A munkanélküliség veszedelmét Európa szerte a legsürgetőbb szociális és gazdasági problémaként határozzák meg az aktuális politikai programok. Az elmúlt néhány évben az Európai Unió keresőképes lakosságának 10 és 11%-a között, azaz 18 millió fő körül stagnált, akiknek a fele már egy éven túl volt munka nélkül. A közösség egyes részeit nagyobb valószínűséggel fenyegeti a munkanélküliség, mint másokat; ilyenek a nők, a fiatalok, a megváltozott munkaképességűek, valamint a szociálisan akadályoztatottak. A munkanélküliség vitathatatlan gazdasági hátrányának elviselését leszámítva ezen emberek közül sokan osztoznak az elszigetelődés mélyre hatoló érzésében, úgy érzik, a társadalom fősodra kivetette őket. A 3. számú célkitűzés finanszírozásának célja ezeket a csoportokat megfelelő módon támogatni, ezáltal segítve elő egy szociálisan összetartozó Európa felépítését, amelyből mindenki részt vállalhat, és előnyöket húzhat.

A működési pályák - a 3. számú célkitűzés meghatározása

Amikor a Strukturális Alapok célkitűzéseit 1993-ban újból meghatározták, a felülvizsgált ESZA Szabályzat a 3. számú célkitűzést átirányította Európa egyre növekvő foglalkoztatási gondjainak megválaszolására. A jelenlegi programidőszakban (1994 - 1999) a 3. számú célkitűzés jelentős hangsúlyt fektet a munkanélküliség elleni küzdelemre. Kifejezetten támogatja a tartósan munkanélkülieket, a megváltozott munkaképességűeket, a munkához jutásban szociálisan akadályoztatottakat, valamint a 25 év alatti fiatal munkanélkülieket, akik szeretnék megvetni lábukat a dolgozó életben. A férfiak és nők esélyegyenlőségének elősegítése is prioritást élvez. A 3. számú célkitűzésben finanszírozott és a munkához jutást segítő tevékenységek két tágabb kategóriába sorolhatók:

- szakképzési és képzés-előkészítő intézkedések, ideértve az alapkészségek fejlesztését, az iránymutatást és a tanácsadást az emberek munkára való felkészítésének segítésében;
- a támogatási, képzési és foglalkoztatási rendszerek fejlesztése, az eltartottak gondozásának biztosítása, a vállalkozásokat és munkáltatókat a megfelelő emberek megtalálásában, valamint az új munkalehetőségek meghatározásában és kialakításában segítő intézkedések, köztük a foglalkoztatás szubvencionálása.

Együttműködés az európai partnerekkel - a Foglalkoztatásról szóló közösségi kezdeményezés

Az *Employment* a Strukturális Alapok közösségi kezdeményezéseinek egyike. Ezt főként az ESZA finanszírozza, az Alap általános célkitűzéseivel foglalkozik, ezek Európa humán

erőforrás potenciáljának növelése és a foglalkoztatási lehetőségek megteremtése. Az *Employment* hozzáadott értéke a 3. számú célkitűzés szerinti többi ESZA támogatáshoz képest az általa finanszírozott projektek különleges jellemzőiben rejlik. Minden *Employment* projektnek nemzetek közöttinek., azaz más tagállamok hasonló projektjeihez kapcsolódónak, valamint újítónak - a saját szektorban új módszertanok és gyakorlat bevezetésére alkalmasnak - kell lennie; a helyi magánszemélyek és - mind állami, mind magán - szervezetek széles körét kell érintenie; megközelítési módja pedig más nemzeti és európai helyzetekben is alkalmazható kell legyen.

Az *Employment* keretében négy tevékenységi kategória finanszírozható:

- Kísérleti iránymutatási, tanácsadási és képzési rendszerek;
- Új képzési, elhelyezkedési és támogatási programformák;
- Munkahelyteremtés támogatása, ideértve az egyéni vállalkozás és a vállalkozói kedv terjesztését;
- A potenciális kedvezményezettekben, a munkáltatókban és a társadalom egészében a célcsoportok előtt álló problémák fajtáit tudatosító tevékenységek.

A tartós munkanélküliség elleni küzdelem

A 3. számú célkitűzés szerint az ESZA konkrétan a tartós munkanélküliség elleni küzdelmet támogató lépéseket finanszíroz azáltal, hogy segít az érintetteknek visszakerülni a munka világába. Az intézkedések azokat veszik célba, akiket a tartós munkanélküliség veszélye fenyeget, illetve akiknek már egy éve nincs munkájuk. A *Foglalkoztatásról* szóló közösségi kezdeményezés *Integra* szála is segítséget nyújt a munkanélkülieknek, köztük a tartós munkanélkülieknek és más veszélyeztetett csoportoknak is.

Az esélyegyenlőség terjesztése

Miközben az ESZA programok a nőkre épp úgy vonatkoznak, mint a férfiakra, a 3. számú célkitűzés keretében az ESZA olyan konkrét lépéseket is finanszíroz, amelyeknek célja a nőket olyan munkaterületekre segíteni, ahol nincsenek megfelelő arányban képviselve, külön veszi célba a szakképesítés nélküli, illetve a munkaerőpiacra hosszabb távollét után visszatérő nőket. Az *Employment-Now* a nők munkanélkülisége elleni erőfeszítéseket egészíti ki, és számottevően terjeszti a nők vállalkozói kedvét.

Küzdelem a munka világából való kirekesztődés ellen

A munkaerőpiacról való kirekesztődésnek kitett veszélyeztetett csoportok esetében a 3. számú célkitűzés pénzeszközeit arra fordítják, hogy segítsenek az érintetteknek leküzdeni az állásszerzés során felmerülő kihívásokat. Ezekhez a csoportokhoz tartoznak a megváltozott munkaképességűek, a gyermeküket egyedül nevelő szülők és a hajléktalanok, de a vándorárusok, cigányok és csavargók, a szabadságvesztésüket töltők és büntetett előéletűek, a kábítószer-élvezők és mások. A bevándorlók és kivándorlók, a menekültek és a munkaerőpiacon nagymértékű diszkrimináció veszélyének kitett más csoportok különleges igényeit is figyelembe kell venni. Az *Employmentről* szóló közösségi kezdeményezés két változata is foglalkozik ezekkel a csoportokkal: az *Employment-Integra* a hátrányos helyzetűeket célozza meg, míg az *Employment-Horizon* kizárólag a megváltozott munkaképességűeknek szól.

A pályakezdők elindulásának segítése

A 3. számú célkitűzés és az *Employment-Youthstart* közösségi kezdeményezés keretében az ESZA a fiatalok munkanélkülisége ellen küzdelmet is finanszírozza a fiatalok képzésének bővítésén és a munkalehetőségek elősegítésén keresztül, ezáltal több fiatal találhat munkát, különösen azok körében, akik nem rendelkeznek alapszintű végzettséggel vagy képesséssel.

A munkanélküliség ellen Európa szerte folyó küzdelem

Mind a 3. számú célkitűzés, mind az *Employment* egész Európában működik, céljuk a munkanélküliek készségeinek és szakképzettségének fejlesztése. A tagállamok által a munkanélküliség és a társadalom perifériájára kerülés elleni harcban tett erőfeszítéseket egészítik ki. A 3. számú célkitűzés és az *Employment* katalizátorként hat a nemzeti pénzeszközök felszabadításában, hogy a munkahelyteremtést úgy támogassa, valamint a képzést, iránymutatást és tanácsadást úgy fejlessze, hogy egyre nagyobb számú érintett élvezhesse azokat a lehetőségeket, amelyeket a keresett állásokban megkövetelt készségeknek való jobb megfelelés kínál.

Pénzügyi erő

A 3. számú célkitűzést teljes egészében, míg az *Employment*ről szóló közösségi kezdeményezést majdnem teljes egészében, európai szinten finanszírozza az ESZA. A 3. számú célkitűzés költségvetése a jelenlegi programidőszakban (1994 - 1999) mintegy 12 milliárd ECU-re, azaz a teljes ESZA költségvetés valamivel több, mint egy negyedére rúg. Ugyanebben az időszakban az *Employment* mintegy 1,8 milliárd ECU osztt szét. Ahhoz, hogy a 3. számú célkitűzés és az keretében a projektek pénzt kaphassanak, azokkal azonos nagyságú pénzeszközöket kell kapniuk állami és magán szervektől is: ez azt jelenti, hogy az adott projekthez való ESZA pénzügyi hozzájárulás akár megkétszerezhető más állami és magán pénzeszközök révén.

Erős partneri viszonyok

A 3. számú célkitűzés és az *Employment* számos olyan szereplőt hoznak össze, amelyek partnerként biztosítják az Alapok hatékony felhasználását. A vállalkozások, szakszervezetek, munkaadói szervezetek, nemzeti és regionális hatóságok mind szerepet kapnak. Mi több, a magán, az állami és az önkéntes szektorok között az ESZA által támogatott projekteken folyó együttműködés adja a legjobb alkalmat azon munkalehetőségek megteremtésére, amelyek révén az érintettek újból munkába állhatnak.

Képzés 74%

Foglalkoztatás támogatás 6%

Egyéb támogató intézkedések 15 %

Szakmai segítségnyújtás 5%

3. ábra: Az ESZA finanszírozás tájékoztató jellegű megoszlása tevékenységek szerint

Az Európai Foglalkoztatási Stratégia

Ugyan még ratifikálásra vár, az Amszterdami Alapszerződés, annak Foglalkoztatásra vonatkozó fejezete révén megtestesíti Európa elkötelezettségét a foglalkoztatás javítása és a szakpolitikai lépésekben elfoglalt központi szerepének biztosítása mellett.

Az 1997. novemberi luxembourgi európai munkaügyi csúcstalálkozón Európa vezető történelmi jelentőségű eseményen gyűltek egybe, ahol lefektették Európa ambiciózus, ugyanakkor realiztikus foglalkoztatási irányelveit. Négy probléma terület mutatta az utat

négy cselekvési prioritás irányába. Először is, a készségek hiánya - amikor nincs elegendő szakképzett munkavállaló a piacon, az oktatás és a képzés színvonalát kell javítani az érintettek jobb alkalmazhatóságának elősegítése érdekében. Másodszor, a munkahelyek hiánya - amikor nincs elég munkahely, a vállalkozói kedv új légkörét kell megteremteni. Harmadszor, a partnerség hiánya - amikor az iparági változások forradalmasítják a munkavégzést, alkalmazkodóképességre van szükség ahhoz, hogy mind a vállalkozások, mind a munkaerő be tudja fogadni az új technológiákat és az új piaci viszonyokat. Végezetül, az egyenlőség hiánya - a férfiak és nők, valamint a megváltozott munkaképességűek esélyegyenlőségét támogatni kell Európa gazdasági növekedési lehetőségeinek teljes kihasználása érdekében. Európa születőben lévő foglalkoztatási stratégiájának négy pillére: az alkalmazhatóság, a vállalkozásfejlesztés, az alkalmazkodóképesség és az esélyegyenlőség új fejezetet nyitottak Európa foglalkoztatáspolitikájában. A Strukturális Alapok továbbra is segíteni fogják az EU tagállamait azon strukturális reformok végrehajtásában, amelyekre alapvető szükség van minden uniós állampolgár jövőbeni gazdagsága és jólét érdekében a XXI. század küszöbén.

A munkáért folyó közdelem - elérni a veszélyeztetett csoportokat

Az elmúlt évek során az Európai Unió nagyon magas, a keresőképes lakosság 10 és 11%-a közötti értéket mutató munkanélküliséget kellett elviseljen. Am a jelenleg 18 millió munkanélküli közül senkinek sem kell szembenézni ijesztőbb problémákkal, mint azoknak, akik megváltozott munkaképességük vagy más társadalmi diszkrimináció miatt kerültek ki tartósan a munkaerőpiacról.

A munkanélküliség erősíti a szegénységet és más szociális tényezőket

A munkalehetőség hiányának megpróbáltatásán kívül a munkanélküliség olyan területeken is jelentkezik, mint például a kulturális és társadalmi tevékenységek. Az etnikai kisebbségek azon tagjai például, akik alacsony képzettségűek, általában igen nehezen találnak munkát; ez pedig azt eredményezi, hogy sokkal inkább fenyegeti őket a szegénység és a betegség.

Európában, a világ egyik leggazdagabb régiójában durván ötvenhét millió ember él a létminimum alatt. Közülük sokan élnek olyan háztartásban, ahol a családfőnek semmilyen képzettsége, illetve képesítése sincs. Az elmúlt néhány évben a szegény háztartásokban élők az EU egész területén kevesebbet dolgoztak, és ha dolgoztak is, kevesebbet kerestek. A „dolgozó szegények” teszik ki a szegény háztartások harmadát. Az EU szegénységének a fennmaradó részének harmadát a nyugdíjasok adják, míg a többi vagy munkanélküli, vagy nem keresőképes, és mint ilyen, letett arról, hogy valaha munkahelye legyen.

A korábban a középosztályhoz tartozók közül egyre többen kerülnek az „újszegények” sorába a családok felbomlása, a különválás, illetve a munkahely elvesztése miatt.

Ezt a negatív dinamikát csak fokozza az európai munkaerőpiacokon és szociális rendszerekben jelenleg végbemenő átfogó változások.

Változó munkavégzési minták

Habár az EU dolgozó lakosságának egészét érintik a munkaerőpiacok szerkezetének változásai, ezek a változások különösen a megváltozott munkaképességűek, illetve a szociális problémákkal terhelt munkahely-keresési esélyeit érintik hátrányosan. Különösen az alacsony vagy semmilyen szakképesítéssel nem rendelkezőknek kell súlyos nehézségekkel szembesülniük a munkahely-keresés során. A ma létrejövő munkahelyek magasan képzett,

mobil és rugalmas munkavállalókat igényelnek. A társadalmi kirekesztetteknek egyre kevesebb és kevesebb esélyük van arra, hogy felugorjanak erre az egyre gyorsuló vonatra.

Társadalmi változások és az egyéni életfeltételek változásai

A plurálisabb kultúrák és a nagyobb választási szabadsággal járó egyéni életstílusok megváltoztatták a társadalmak hagyományos szerveződését. Az EU polgárainak mindössze 72%-a él hagyományos családban, a 16 év alatti gyermekek mintegy 8%-a él egyetlen szülő jelentette háztartásban (ez az érték Dániában a 14%-ot, az Egyesült Királyságban a 15%-ot is eléri). Ezek a változások nem csak azt jelentik, hogy az élet bonyolultabbá és kevésbé megjósolhatatlanná válik az egyén számára, hanem azt is, hogy a társadalmi és gazdasági védelem hagyományos rendszereire egyre kevésbé lehet támaszkodni.

Amennyiben a munkanélküliek száma tovább emelkedik, akkor a „versenyre képtelenek”, a gyengülő szociális biztonságot nyújtó rendszerek mellett, jelentős mértékben lesznek kitéve a munkaerőpiacról való tartós kikerülés - ezáltal a társadalomtól mind gazdasági, mind szociális értelemben való leszakadás - veszélyének.

Az oktatás, mint a munkahelyi biztonság kulcsa

Miközben általánosan elismert tény, hogy az oktatás gyenge színvonala jelenti a munkahely megszerzésének egyik fő akadályát, a 15 és 25 év közötti európai fiataloknak még mindig mintegy 20%-a kerül ki az iskolarendszerekből mindenféle képesítés nélkül. A már elhelyezkedettek is ki vannak téve a veszélynek – a meglévő készségeik folyamatosan elavulnak, és helyükbe új készségigények lépnek. A becslések szerint az európai vállalatok minden negyedik dolgozójából mégis csak egy vesz részt képzésében. Ahogy a jó oktatás és képzés összefügg a munkavállalási lehetőségekkel, komoly aggodalomra adhat okot az, hogy a munkanélkülieknek mindössze 10%-a részesül képzésben. Sőt, 1996-ban a becslések szerint a 25 év feletti munkanélküli férfiaknak és nőknek mintegy fele nem rendelkezett az általános iskolainál magasabb iskolai végzettséggel.

A munkából való kirekesztődés elleni küzdelem - politikai prioritás

A szociális és szakmai biztonság színvonalának megőrzése érdekében egyre fontosabb, hogy az EU foglalkoztatás- és szociálpolitikai támogató szerepet játsszanak. Ebben az összefüggésben az Európai Szociális Alap szerepét nem lehet túlbecsülni a munkaerőpiacról való kirekesztődéssel fenyegetett csoportoknak nyújtott segítség terén. Nem csupán egy egész Európára kiterjedő szociális védelmi rendszert jelent - azáltal, hogy lehetőséget teremt az érintettek számára a munkalehetőségek kihasználására -, hanem példát és lendületet ad a tagállamok új, aktív és dinamikus foglalkoztatáspolitikájához.

Az új, bár még ratifikálásra váró Amszterdami Alapszerződés, közvetlenül azoknak az igazságtalanságoknak a felszámolására helyezi a hangsúlyt, amelyekkel a megváltozott munkaképességűeknek és más veszélyeztetett csoportoknak kell szembenéznük a társadalomban való teljes jogú részvételre tett kísérleteik során. A 6a cikk véget kíván vetni a „nemi, faji, illetve etnikai származási, vallási, meggyőződésbeli alapon, illetve korlátozott cselekvőképesség, kor vagy szexuális beállítódás alapján” történő megkülönböztetés minden formájának. Az Alapszerződés először teremt konkrét jogalapot az EU számára a társadalmi kirekesztődés elleni harchoz.

A munkanélküliség elleni harcban az Európai Szociális Alap az egész EU területén aktív foglalkoztatáspolitikai eszközöket támogat. Az Alapszerződésbe nemrégiben foglalt foglalkoztatásra vonatkozó fejezet alapvető és új lépést jelent, jelzi a munkahelyek iránti

közös aggodalmat és a munkanélküliség elleni harcot. Az 1997. novemberi luxembourgi európai munkaügyi csúcstalálkozón a tagállamok vállalták, hogy a Közösség tágabb gazdaságpolitikai irányelveivel egyeztetett módon alakítják ki foglalkoztatáspolitikájukat és segítik elő a képzett, betanított és alkalmazkodni képes munkaerő, illetve a gazdasági változásokra reagálni képes munkaerőpiac kialakulását.

Az ESZA - fontos foglalkoztatáspolitikai eszköz

Az ESZA sokat tett közösségi szinten a munkahelyről való kirekesztődés elleni küzdelemben és a veszélyeztetett csoportok segítésében. A tagállamokon belül az ESZA egyre inkább olyan szakpolitikákat alakít ki, amelyek a tartós munkanélküliek munkához jutásának segítésére, valamint olyan intézkedésekre összpontosít, amelyek eleve megakadályozzák, hogy az érintettek a tartós munkanélküliség áldozataivá váljanak. A Strukturális Alapok 1993-as reformjával az ESZA Szabályzata is felülvizsgálatra került, megjelent benne a következő kulcsmondat: „Külön figyelmet kell szentelni a munkaerőpiacról való kirekesztődéssel fenyegetett személyeknek, valamint rugalmasabbá kell tenni a már jogosultnak minősülő kategóriák kiválasztási feltételeit”. Ezért a Strukturális Alapok 3. számú célkitűzésének keretében a célcsoportoknak ki kell terjedniük a megváltozott munkaképességűekre, a menekültekre, a vándormunkásokra, valamint az etnikai kisebbségek tagjaira, de a gyermeküket egyedül nevelő szülőkre és a hajléktalanokra is. A szabadságvesztésüket töltők, illetve a büntetett előéletűek is azokhoz a csoportokhoz tartoznak, akik segítségnyújtásra alkalmassá válhatnak, csak úgy, mint a kábítószer-élvezők vagy a függőségből éppen kigyógyulók, az elszigeteltségben élők vagy bárki, akit a munkahelyről való kirekesztődés veszélye fenyeget.

A munkához vezető lehetséges utak

Az 1993-as reformok nem csak a tevékenység körét szélesítették, hanem külön intézkedéseket is elfogadtak a célcsoportok igényeinek megfelelően. A szakképzésre helyezett hagyományos hangsúly mára egyenlő szerepet játszik a pályaválasztási iránymutatási, motiválási és tanácsadási intézkedésekkel.

Az ESZA tevékenységei többek között a következők:

- megelőző finanszírozás a tartós munkanélküliség elkerülése érdekében;
- a finanszírozás és a foglalkoztatás közötti áthidaló funkció erősítése a kedvezményezetteknek a munkaerőpiacra lépésről-lépésre történő integrációja révén;
- a szakképzési intézkedések kiterjesztése a gyakorlati munkatapasztalatra;
- az érintett munkaerőpiaci szakpolitikát alakító szervek közötti hálózat kialakítása;
- a valódi munkahelyekhez vezető képzési intézkedések terjesztése;
- fenntartható képzési, foglalkoztatási és támogatási struktúrák kialakítása.

A képzés és a munka közötti szakadék áthidalása elsődleges szemponttá vált. Így az integrációhoz „lépésről-lépésre” vezető út figyelembe veszi azt a tényt, hogy a munkaerőpiacról kirekesztettek előtt gyakran hosszú út áll, mielőtt készen állnának a szakképzésre vagy a belépéshez a munka világába.

A foglalkoztatásról szóló közösségi kezdeményezés

Ezek a célok a foglalkoztatásról szóló közösségi kezdeményezésben is megjelennek, ide kifejezetten a munkaerőpiacon hátrányos helyzetben lévők számára készült kísérleti és

transznacionális programok tartoznak. A *Horizon* a megváltozott munkaképességűeknek, az *Integra* a vándormunkásoknak és más szociálisan hátrányos helyzetű csoportoknak készült; mindkettő a munkaerőpiacról való kirekesztődés veszélye által fenyegetettek szakmai előrelépésének újító megközelítési módjaira szolgál. Ez a kezdeményezés kifejezetten a képzés nyújtásának, valamint a célcsoportokhoz való hozzáállás megváltoztatásának újító módszereire vonatkozik. Amennyiben ezen módszerek kipróbálása és kidolgozása sikeres, akkor azok az EU és nemzeti szakpolitikák részévé válhatnak.

Az ESZA a gyakorlatban - a veszélyeztetett csoportok munkához segítése

Az 1993-as reformok egy másik eredményeként jelentős mértékben megnöttek a munkaerőpiacról való kirekesztődés áldozataira fordított EU kiadások. Habár az ESZA finanszírozási összegek tagállamonként jelentős mértékben eltérnek, összességében a becslések szerint az ESZA 11%-a jut a munkából való kirekesztődés elleni küzdelemre. Ha megnézzük a foglalkoztatásról szóló közösségi kezdeményezést (*Integra* és *Horizon*), valamint a 3. számú célkitűzés keretében csak a kirekesztődés elleni intézkedésekre fordított finanszírozást (leszámítva az 1. számú célkitűzéshez tartozó országokat), az ESZA által a hátrányos helyzetű csoportokra fordított kiadások a jelenlegi programidőszakban közel 3 milliárd ECU-re nőttek. Ez jól tükrözi a csoportok iránti közös EU-szintű aggodalmat.

A tagállamokon belül elsőbbséget élvező tevékenység a megváltozott munkaképességűek finanszírozása, ezt követik a bevándorlókkal és a vándormunkásokkal kapcsolatos intézkedések. Az egyes tagállamok a saját igényeiknek megfelelően eltérő mértékben foglalkoznak a büntetett előéletűekre, a gyermeküket egyedül nevelő szülőkre, a kábítószer-élvezőkre, a hajléktalanokra és az idősebb munkavállalókra vonatkozó intézkedésekkel. Görögországban például külön operatív program készült a súlyosan megváltozott munkaképességűekre, ez is jelzi, hogy maga a megváltozott munkaképesség is viszonylag korlátozó módon került meghatározásra. Németországban a vándormunkások integrálására helyezett komoly hangsúly jelzi az országba Kelet-Európából érkező német etnikum beáramlását.

Az igények kielégítése - az ESZA sikertörténetei

Különbséget kell tenni a szakmapolitikai és projektorientált stratégiák között is. Egyes országokban a programok inkább a kedvezményezettek egyedi követelményeihez igazodnak. Franciaországban az egyik program keretében franciául tanulnak a bevándorlók, itt csak a gyártósoron végzett munkához szükséges nyelvi alapokat kapják meg (lásd a 36. oldalon). Luxembourgnban az egyik „ösvény a munkához” projekt azt szemlélteti, hogy megfelelő segítséggel hogyan léphetnek a munkaerőpiacra a súlyosan megváltozott munkaképességűek (lásd a 38. oldalon). Egy másik, a hollandiai 's-Hertogen-bosch régióban folyó projekt célja segíteni a pszichés gondokkal küzdők álláshoz jutását (lásd a 35. oldalon). A svéd Göteborg városában folyó egyik projekt célja a 18 és 35 év közötti büntetett előéletűeket és/vagy korábban kábítószerrel vagy alkohollal visszaélőket munkához juttatni (lásd a 32. oldalon). A Prison Service Training Unit (írországi dublini börtönmunka képzési egység) célja a szabadlábra kerülők álláskeresési képességeinek megteremtése (lásd a 25. oldalon).

Más tagállamokban az ESZA finanszírozás bekerül a szociális és kulturális helyzet javítását célzó szakpolitikákba. Dániában például az egyik projekt segítségével a bevándorlók értékes készségeket szerezhetnek, miközben a faji diszkrimináció megváltoztatását is elősegítik a tanfolyam résztvevői és a régióban lakók között (lásd a 31. oldalon). A skóciai Drumchapelben egy ESZA támogatást élvező program a kirekesztődés elleni küzdelemben

segítségnyújtást ad a belváros szociálisan és gazdaságilag hátrányos helyzetű lakóinak (lásd a 18. oldalon).

A jelen prospektus olyan ESZA támogatást élvező projektek példáit gyűjti össze, amelyek az EU tizenöt tagállamában folynak. A projektek számos eltérő megközelítést mutatnak a munkahelyről való kirekesztés elleni küzdelem tekintetében, valamint az álláskeresők szakképzettsége és a munkaerőpiaci igények között olykor egyre szélesedő szakadék áthidalásában.

A jövőre nézve

Európa tagállamai büszkék lehetnek arra, ahogyan az élen járnak a tolerancia, az egyenlőség, a pluralizmus és a modern demokráciával azonosított más jellemzők ideáljainak terjesztésében. Az EU ugyanakkor nem képes egyetlen csapással megszüntetni a munkaerőpiacon a megváltozott munkaképességűek, a szociális problémákkal küzdők elleni megkülönböztetést. Az EU ugyanakkor számos olyan intézkedést hozott, amelyek lehetőséget teremtenek a megkülönböztetés veszélyének kitettek számára.

Képzés, iránymutatás és tanácsadás

Egyesült Királyság - A reflexre reagálva.....	17
Németország – Állás-műhelyekkel a megváltozott munkaképességűek integrációját.....	18
Dánia – Választani.....	20
Franciaország - A siketek hallatják hangjukat.....	21
Ausztria – Bejönni a hidegről.....	23
Németország – Újra életet lehelni a közösségbe.....	24
Görögország – Görögül tanítani a görögöket.....	25
Írország – Felkészülés a börtön utáni életre.....	26
Spanyolország – Az őslakosok visszatérnek.....	28
Egyesült Királyság – Yorkshire jól teszi a dolgát (az informatika terén).....	29

Képzés, iránymutatás és tanácsadás

Egyesült Királyság: A Reflexre reagálva

Több belvárosi terület is súlyos szociális gondokkal küszködik: magas munkanélküliséggel, alacsony iskolai teljesítményekkel. A glasgowi Drumchapel ennek egyik példája. Lakossága az elmúlt 25 év során a felére csökkent, a glasgowi város-rehabilitációs területeken itt tapasztalható második legnagyobb munkanélküliség (17,1%), míg a férfiak körében itt a legmagasabb a munkanélküliség (24,8%). A munkanélküliek több mint felének már több mint hat hónapja nincs munkája, a lakosság 88%-a él önkormányzati lakásban, állami juttatásokra utalva. A keresőképes lakosság mintegy 30%-a küzd olvasási, illetve számolási nehézségekkel.

A Reflex projekt ezen problémák közül néhányal kezdett foglalkozni, amikor az álláskeresés esélyeit növelő alapkészségekhez - számolni, írni-olvasni tudáshoz, és informatikai készségekhez - kínált képzést. A projekt a Drumchapel Opportunities és a glasgowi Anniesland College együttműködésében jött létre, 1993 óta évente kap pénzügyi támogatást az Európai Szociális Alaptól. Amióta a képzés 1992-ben beindult, 1.824 személy végzett el egy vagy több tanfolyamot.

A képzés résztvevői dolgozhatnak egyedül vagy osztályként, három oktató iránymutatása mellett. Az egyes területeken folyó képzésekre külön-külön jelentkezhetnek, különösen nagy igény mutatkozott az informatikai képzés iránt. A hangsúly a kötetlenségen van, az Anniesland College szándékosan kerüli az intézményi légkört, így az alacsony önbizalommal rendelkező kezdőket sem riasztják el. Miközben a fősodort jelentő oktatás rendszerint folyamatos értékelést és határidőket alkalmaz, a Reflex projekt során a résztvevőket csak akkor értékelik, ha úgy érzik, készen állnak rá.

Más projektek modellje

A projekt számos méltatást vonzott más európai országok oktatási szakemberei részéről, a Reflex munkatársai láttak el tanácsokkal egy hasonló projektet a görögországi Szalonikiben. 1993-ban a Reflex megkapta az „Innovation in Enterprise” (Vállalkozási újítás) díjat, a HMI (az Egyesült Királyság tanítási színvonalát vizsgáló tanfelügyelők) hivatalos vizsgálata pedig 1996 szeptemberében méltatta a Reflex tanítási és tanulási eredményeit. A projekt továbbra is hozzájárul majd a tantervfejlesztésre vonatkozó vitákhoz, valamint a projektek finanszírozási és tanúsítási következményeihez.

A képzés ezen megközelítési módjának sikere is problémákat rejt, ugyanis olykor nehéz arra biztatni a résztvevőket, hogy fejezzék be a tanfolyamot és keressenek állást vagy továbbtanulási lehetőséget: sokan adtak hangot azon kívánságuknak, hogy szeretnének maradni és tanulmányaikat a Reflex keretében folytatni, amelyre van remény a jövőben is, amennyiben szorosabb kapcsolat alakul ki a Reflex és az Anniesland College között. Ennek révén a résztvevők más tananyagokhoz, pl. vállalkozási ismeretekhez és nyelvekhez is hozzáférhetnének. A projekt még mindig fejlődik, Skócia más csoportjainak modelljévé kezdi kinőni magát.

A 3. számú célkitűzéshez tartozó projekt

Projekt-koordinátor

Drumchapel Opportunities

Glasgow

Janet Hayes kisasszony/asszony
Telefax: +44 141 944 5251

Projekt partner

Anniesland College, Glasgow

Projektidőszak

1993-1997

Finanszírozás (ECU)

Összesen (1993-1996)	714.538
ESZA	288.882
Állami	425.656

Összesen (1997)	141.809
ESZA	63.814
Állami	77.995

Eredmények

1.824 személy vett részt a projektben 1992 és 1996 között. A projekt továbbra is hozzájárul majd az Egyesült Királyságban folyó tantervfejlesztéshez.

Németország: Állásbörze a megváltozott munkaképességűek integrációjáért

„vannak olyan megváltozott munkaképességűek a műhelymunka során, akik tökéletesen alkalmasnak bizonyulnak arra, hogy a nyílt munkaerőpiacon is megállják a helyüket, és ezért szükséges, hogy esélyt kapjanak”

A megváltozott munkaképességűeket a dolgozó életformába integrálni kívánó programok hagyományosan olyan védő környezetet biztosítanak, amely a lehető legjobban adja vissza a „normális” munkafeltételeket, miközben a résztvevők által igényelt külön odafigyelést is nyújtják. Éppen ezt a megközelítést követi a „Workshops for the Handicapped” (megváltozott munkaképességűek műhelyeinek) 590 tagszervezetet számláló németországi hálózata, amely összesen 140.000 munkahelyet kínál az ország megváltozott munkaképességűinek. Ugyanakkor számos résztvevő találja az említett központok rendszerit túl korlátozónak ahhoz, hogy hatékonyan tudják a képességek teljes körét fejleszteni.

Bajorországban a fent említett projekt irányító testülete az ESZA támogatásával elindított egy gyorsított programot a felkészültebb résztvevők számára. A cél az, hogy olyan pontra fejlődjenek, ahonnan már készen állnak munkát vállalni. A műhelymunka során kiválasztják a legmotiváltabb és legalkalmasabb tagokat, majd egy intenzív kétéves, három részből álló, szakképzett oktatók felügyelete alatt folyó tanfolyamra küldik őket. A tanfolyam első része a rendes munkakörök betöltéséhez szükséges alapvető képességekre: az általános ismeretekre, a szociális viselkedésre, valamint olyan fegyverkezési kérdésekre összpontosít, mint amilyen a határidők betartása és az alapvető adminisztrációs készségek. Az elsővel párhuzamosan folyó második fázisban szakirányúbb gyakorlati képzés folyik azokon a területeken, ahol a jelöltek várhatóan el könnyebben tudnak majd elhelyezkedni, miután befejezték a tanfolyamot. Végül a megfelelő felkészültséget elérő résztvevők helyi vállalatokhoz kerülnek gyakorlatra. Itt először tapasztalhatják meg a „normális” dolgozó életformát, ez olyan tapasztalat, ami nagy segítséget jelent számukra a későbbi pályaválasztásban.

A résztvevők számos gyakorlatot végeznek el a tanfolyam alatt, jellemzően a szolgáltatási ágazatban tevékenykedő vállalatoknál. A projekt vezetője, Eleonore Gramse szerint a megváltozott munkaképességű gyakornokok alkalmazása gyakran éppen annyira segíti a résztvevő cégeket, mint amennyire a gyakornokokat. „A cégvezetők rendkívül motivált megváltozott munkaképességű munkavállalókkal találkoznak, és ennek eredményeként fogékonyá válnak a megváltozott munkaképességűekkel való együttműködésre”, mondja a projekt vezetője.

Minden vonatkozásban gazdagító tapasztalat

Jelenleg összesen 61 bajorországi műhely vesz részt a programban. Az ESZA hozzájárulása finanszírozza a program működtetéséhez szükséges plusz munkaerőt. Ez a pénz jó helyre került: a kezdeti fázisban (1993-1995) öt résztvevőből egy teljes munkaidős állást talált. Ám a számok nem mondanak el mindent. Azok is hasznos készségeket sajátítottak el, akiknek nem sikerült állást találniuk.

Klaus Iglhaut, az egyik fiatal résztvevő így foglalja össze a programot: „vannak olyan megváltozott munkaképességűek a műhelymunka során, akik tökéletesen alkalmasaknak bizonyulnak arra, hogy a nyílt munkaerőpiacon is megállják a helyüket, és ezért szükséges, hogy esélyt kapjanak”

Klaus megragadta a program által kínált lehetőségeket, megtanult útirányjelzőket fűzni és targoncakezelői képesítést szerzett. A tanfolyam elvégzése után egy fémmegmunkáló cégnél fog elhelyezkedni.

A 3. számú célkitűzéshez tartozó projekt

Projekt-koordinátor

Deutscher Caritasverband
Bavaria
Falkowsky kisasszony/asszony
Telefax: +49 89 5328028

Diakonisches Werk der Evangelisch-Lutherischen Kirche
Bavaria
Kühne-Stahl kisasszony/asszony
Telefax: +49 911 9354 470

Deutscher Paritätischer Wohlfahrtsverband
Bavaria
Reinhold úr
Telefax: +49 89 30611125

Lebenshilfe für geistig Behinderte
Bavaria
Gramse kisasszony/asszony
Telefax: +49 9131 7546190

Projekt partner

Bayerisches Staatsministerium für Arbeit Regierung von Oberbayern - Hauptfürsorgestelle
(Regionális szerv, Szakképzési Központok Szövetsége a kutatásra és képzésre)

Projektidőszak

1996-1997 (második fázis)

Finanszírozás (ECU)

Összesen	11.065.990
ESZA	4.010.152
Állami	7.055.838

Eredmények

Átlagosan 22% talál állást a nyílt munkaerőpiacon.

Dánia: Választani

„egyes résztvevők nagy előrelépést tesznek, és tényleg eljutnak valahová”

A tartós munkanélküliek között sajnálatos módon a kábítószerrel, illetve alkohollal való visszaélések sokkal gyakoribbak, mint a stabil állással rendelkezők között. Az elmúlt években azonban a dán Vejle megye helyi szervei speciális programmal harcoltak ez ellen a probléma ellen. Az „én döntésem” nevű program a korábban kábítószerrel vagy alkohollal való visszaélést, illetve bűncselekményt elkövető munkanélküliek számára nyújt olyan képzést és iránymutatást, amelynek célja munkához juttatni őket. Am egészen eddig a nők tűntek a fő kedvezményezetteknek, ezért a helyi szervek 1997-ben egy 14 férfiből álló csoport számára indítottak projektet.

A struktúra már adott volt, ugyanis hat önkormányzat (Horsens, Gedved, Juelsminde, Braedstrup, Tørring-Uldum és Hedensted) már létrehozott egy hálózatot 'Hegnstradssamarbejdet' néven, ami szó szerint „kerítésdrót együttműködést” jelent. Ez a hat önkormányzat munkaerőpiaci központjainak vezetőiből, valamint a Vejle megyei regionális képzéselemző központ (RACU - Regional Analysis Centre for Training) projektirodájából áll.

Vissza a társadalomba

A csupa férfire vonatkozó projekt résztvevői nagymértékben célzott iránymutatásban és képzésben részesültek, hogy visszakerüljenek a társadalomba. Szinte a teljes képzésre a horsensi nappali iskolában került sor. A résztvevőket arra buzdították, hogy a tanfolyam során, vállalatokkal kapcsolatba lépve szerezzenek munkatapasztalatot. Hosszú távon a résztvevőktől állandó munkahely megszerzését, illetve a képzés folytatását várják.

A projekt tényleges tartalma fizikai tevékenységekre (például horgásztúrák), pályaválasztási tanácsadásra és különböző tárgyak, köztük matematika, a dán nyelv, informatika tanulására, valamint elhelyezkedésre terjedt ki. A 14 fős csoportból kettőnek azért kellett kiválnia, mert a kábítószerrel való visszaélésük olyan súlyos volt, hogy az már a többi résztvevő befolyásolásával fenyegetett. Három további résztvevő azért hagyta el a tanfolyamot, mert munkát talált. Egyikük pedagógiai asszisztensként helyezkedett el, a másik felnőttoktatásra jelentkezett, mert tanár akart lenni, a harmadik pedig géplakatosi tanfolyamra iratkozott be.

Az önbizalom visszanyerése

A projekt vezetője, a horsensi nappali iskolában dolgozó Svend Aage Møller szerint a fő feladat az volt, hogy a résztvevők önbizalomra és önbecsülésre tegyenek szert. „Ehhez nagyon sok erőfeszítésre van szükség, de eredményeket tudunk produkálni és ez a legfontosabb”, nyilatkozta. „Egyes résztvevők nagy előrelépést tesznek, és tényleg eljutnak valahová.”

Frank Brogaard, a Gedved önkormányzata munkaerőpiaci központjának vezetője szerint a projektnek nem volt igazi alternatívája. „Olyan munkanélküli segélyen élő személyek egy

csoportjával foglalkozik, akik nehezen tudnak elhelyezkedni. „Gondoskodnunk kell arról, hogy valamilyen formában folytatódhasson a projekt”

A 3. számú célkitűzéshez tartozó projekt

Projekt-koordinátor

Horsens nappali iskola

Horsens

Svend Aage Møller úr

Telefax: +45 7562 3931

Regional Analysis Centre for Training in Vejle Amt (Vejle megyei regionális képzéselemző központ - RACU)

Vejle Amt Development and Industry (Vejle megyei fejlesztés és ipar)

Vejle

Lisbet Roepstorff kisasszony/asszony

Telefax: +45 7572 1311

Projekt partnerek

Horsens, Gedved, Juelsminde, Braedstrup, Tørring-Uldum és Hedensted önkormányzatai

Projektidőszak

1997. január-december

Finanszírozás (ECU)

Összesen	296.777
ESZA	115.844
Állami	180.933

Eredmények

Az eredmények félidei értékelése szerint 3 résztvevő munkát talált, 3 másik tanfolyamra iratkozott be, 2 pedig kimaradt.

Franciaország: A siketek hallatják hangjukat

„korábban legalább 10 siket résztvevőt kellett összegyűjtenünk ahhoz, hogy képzési programot tudjunk indítani”

A nyolcvanas évek közepén a szakértők felismerték, hogy a siketeknek a dolgozó életformába való integrációjára akkoriban irányuló intézkedések nem tudtak lépést tartani az előttük tornyosuló akadályok elburjánzásával. A megváltozott munkaképességűek képzésének színvonala javult, de a növekvő gazdasági válság olyan erősen szelektív felvételi politikát eredményezett, amely hátrányosan érintette őket. Ez visszavetette „a Halláskárosult Gyermekek Szüleinek Országos Egyesületét” (Anpéda), amely 1948-as alapítása óta jelentős sikereket ért el.

„A hatvanas években”, emlékezik vissza Jean-Benoit Ballé, az Anpéda igazgatója, „úgy hittük, hogy a siketek nem képesek az elvont gondolkodásra. Ennek eredményeként az intézmények kizárólag a kétkezi munka vagy a szerzetesi élet felé irányították őket. Ez persze nagyon kényelmes megoldás volt.”

Az új kor gazdasági válsága megint csak a siketeknek a társadalom perifériára kerülésével fenyegetett. Új stratégiára volt szükség, amelynek célja a siketeknek a jelentősen növekvő

foglalkoztatási területek felé irányítása volt. Mindenekelőtt az is fontos volt, hogy meghallgassák maguknak a siketeknek a kívánságait.

Illesztő felület

Az ESZA támogatásával az Anpéda ennek megfelelően egy újszerű egyéni képzési programot alakított ki a nagyothallók számára. A kezdeményezés vezérelve a „kommunikációs illesztő felület” volt - egy második olyan személyé, akinek a feladata a siket résztvevő és a képzési környezet közötti kommunikáció elősegítése volt. Az „illesztő felület” persze nem jelentheti a résztvevőt vagy a képzést nyújtó vállalatot, hanem inkább az érintetteket kell fogékonnyá tennie a siketek szükségletei iránt.

Ennek eredményeként a siket résztvevő végre azokra a készségekre vonatkozó képzéseket hasznosíthatja, amelyeket ő maga választ, és teheti mindezt más „halló” résztvevők társaságában. „Korábban legalább 10 siket résztvevőt kellett összegyűjtenünk ahhoz, hogy a korlátozott képességükhöz igazított képzési programot tudjunk indítani, és az oktató még akkor is kimaradt a siketek kommunikációjából. Ez korlátozta a siketek képzés-választási lehetőségeit és a társadalom fősodrába való beilleszkedésüket”, fejtegette Jean-Benoit Ballé.

A teljes munkaképességűeknek szóló hasonló kezdeményezéseknél gyakran jobb eredményeket produkáló program sikere részben annak a folyamatos támogatásnak köszönhető, amelyet az átlagosan hároméves időtartama alatt kínál. A kezdeti orientációs fázist egy kétlépcsős minősítési folyamat követi, és egy elhelyezkedési programban teljesedik ki, a teljes program minden lépését egy „illesztő felület” kíséri végig, ezekből több száz található Franciaországban. A végső célkitűzés a teljes munkaidős foglalkoztatás. A program sikerének fokmérőjeként az „illesztő felület” gyakran át tudja adni feladatkörét a résztvevő valamelyik kollégájának.

Ez történt a 43 éves Mustapha Sadeck gyakornokságának eredményeként is. A születésétől fogva siketnéma Mustapha egy Párizs melletti légitársaságnál (ACNA) kezdett dolgozni az ottani elhelyezkedési program befejezését követően. Ezt követően a részlegvezetője, Véronique Bénédic megtanulta a jelbeszédet, majd egy betanulási időszakot követően Mustapha szerződését véglegesítették. Az ő esetében teljes értékű előrelépés várható a pályáján.

A 3. számú célkitűzéshez tartozó projekt

Projekt-koordinátor

Anpéda

Párizs

Jean-Benoit Ballé úr

Telefax: +33 1 53 35 86 87

Projekt partnerek

Agefiph regionális szervek

Projektidőszak

1995-1999

Finanszírozás (ECU)

Összesen	4.751.131
ESZA	2.021.116
Állami	2.730.015

Eredmények

1996-ban a 805 résztvevő közül 578 munkát talált, közülük több mint a fele állandó vagy határozott idejű szerződést kapott. A többi gyakornokként dolgozik.

Ausztria: Bejönni a hidegről

„Különösen tetszett a gyakorlati és elméleti oktatás kombinációja”

A helyi osztrák ügynökség, a BWF (Feldkirchi képzési műhely) által vezetett megváltozott munkaképességűek képzésére irányuló program célja, segíteni a társadalom perifériájára szorultak integrációját. A BWF közhasznú szervezet, a megváltozott munkaképességűek csoportjait munkához segítő képzési programokat kínál. A kérdéses projekt teljes körű fémmegmunkálási szakképzést kínál a BWF saját műhelyeiben, ezt egészítik ki az álláskeresési technikákat tanító tanfolyamok. A tanfolyam egyéves időtartama alatt iránymutatás és pályaválasztási tanácsadás is folyik. „Nagy jelentőséget tulajdonítunk a személyes odafigyelésnek és tanácsadásnak, különösen az álláskeresés folyamatában”, mondja a tanfolyam vezetője, Walter Spettel. A résztvevők egy kéthónapos intenzív bevezető tanfolyammal kezdenek. Ezt követi egy nyolchónapos tanfolyam a résztvevők saját választott szakterületén, például a hegesztés, az összeszerelés vagy a fémlemez megmunkálás területén. Végül szakirányú gyakorlati képzésben részesülnek, amely helyi vállalatoknál töltött gyakorlattal zárul. „Ideális esetben az elhelyezés állandó munkahelyet is eredményez”, mondja Spettel úr.

Nagyfokú sikeresség

A tanfolyam a megváltozott munkaképességű munkanélkülieket, az iskolából kimaradó speciális igényűeket, a pszichés problémákkal küzdőket, valamint a szenvedélybetegeket veszi célba. Az átlagos éves létszám húsz körül mozog, bár az idén a résztvevők száma huszonkilencre emelkedett. Walter Spettel ezt részben a múlt év nagyfokú sikerességének tulajdonítja, akkor ugyanis a résztvevők 85%-a talált állandó munkahelyet. Ugyanakkor elismeri: „Azért is érdeklődnek többen a tanfolyamaink iránt, mert a társadalom perifériájára szoruló megváltozott munkaképességűek száma drámaian emelkedik.”

A résztvevők egybehangzóan pozitív véleménnyel vannak a tapasztalataikról. A 28 éves Hubbert Kleboth, akinek szünni nem akaró hátfájása miatt kellett feladnia kőművesi állását, a következőket nyilatkozta: „Különösen tetszett a gyakorlati és elméleti oktatás kombinációja.” Egyik tanfolyami társa, Rene Wuggenig is hasonlóan lelkes. „Ez óriási. Eltökéltem magamat, hogy sikerrel végzem el a tanfolyamot, hogy gépész vagy szerelő lehessenek.” Mindkét résztvevő a projekt egyik fő előnyeként említette, hogy a tanfolyam elvégzése után mennyi segítséget kaptak az álláskeresésben.

Habár a projektet Ausztria 1995-ös EU csatlakozása óta az ESZA is támogatja pénzügyileg, a résztvevők maguk is akár évi 108.460 ECU-t kereshetnek az általuk előállított esztergált és megmunkált darabok értékesítéséből.

A 3. számú célkitűzéshez tartozó projekt

Projekt-koordinátor

Bildungswerkstätte Feldkirch (BWF)

Feldkirch

Walter Spettel úr

Telefax: +43 5522 73 230 22

Projektidőszak

1995-től folyamatosan

Finanszírozás (ECU)

Összesen (évente)	312.400
ESZA	91.400-98.400
Állami	214.000-221.000

Eredmények

Az 1996-os tanfolyam résztvevőinek 85%-a talált állandó munkát.

Németország: Újra életet lehelni a közösségbe

„elsődleges célunk a tartós munkanélkülieket visszavezetni a fa-, illetve fémiparba”

A német Landkreis Hameln-Pyrmont közösségét igen keményen sújtotta a hetvenes és nyolcvanas években a „gyárkémény” iparágak hanyatlása. A Weser folyó partján elhelyezkedő terület egykor Németország hajóépítő-iparának motorja volt, a helyi munkások nagy része itt tudott elhelyezkedni. Ám a hajóépítő-ipar hanyatlásakor annak nem volt életképes alternatívája, ezért a területet magas munkanélküliség sújtotta. 1997-re a munkanélküliek száma elérte a 23.000-t, azaz a keresőképes lakosság 13%-át. Harmaduk tartós munkanélküli lett - vagyis egy évig vagy annál is tovább volt munka nélkül.

Azonban 1997 februárja óta a helyi szervek egy ESZA támogatást élvező képzési programot működtetnek, amely megpróbál újra életet lehelni a közösségbe, meglehetősen sikerrel. Egy másik lépés volt a használaton kívüli hajógyár kiválasztása a projekt tevékenységének központjául. Itt a hosszú távú munkát keresők részesülnek olyan piacképes készségek szakképzésében, mint a fa- és a fémmegmunkálás. A tanfolyam végén minden egyes résztvevő tanúsítványt kap az általa tanult területeken való jártasságról. Ezt követően a helyi foglalkoztatási szövetséggel együttműködve a résztvevők a helyi vállalatoknál kapnak elhelyezkedési lehetőséget. A projekt vezetője, Holger Reineke szerint „Elsődleges célunk a tartós munkanélkülieket visszavezetni a fa-, illetve fémiparba.”

A kulcs a motiváció

Kezdetben a projekt résztvevői egy bevezető képzést kapnak, ennek célja újra megismertetni őket a dolgozó életforma egyszerű előfeltételeivel, például a pontossággal és a megbízhatósággal. A tanfolyam ezen részét szociális munkások folyamatosan felügyelik. Szerepük egyik fontos része, hogy feloldják a konfliktusokat, valamint segítsenek a résztvevőknek súlyos gondjaik leküzdésében.

A szakmai oktató stáb két fémipari szakemberből és egy asztalosmesterből áll. A különféle motivációs technikákat kis létszámú tanulócsoportokban sajátítják el a résztvevők. Az oktatók kiválasztásánál szociális készségeik és képességeik megléte is alapfeltétel. Igyekszenek megismerni a résztvevőket, felfedezni egyéni érdeklődési területeiket és adottságaikat, majd ezekre helyezni a hangsúlyt a tanfolyam egésze során. Ezen kívül a személyek közötti problémákra is figyelnek, így minden szükséges lépést megtesznek az esetlegesen felmerülő konfliktushelyzetek feloldására. Mivel a tanfolyam ipari gépek használatára épül, komoly hangsúlyt fektetnek a munkavédelemre is.

A résztvevők első köre épp most jutott el az elhelyezkedési szakaszhoz. Holger Reineke bízik abban, hogy legtöbbjük jó eséllyel pályázik egy állandó munkahely megszerzésére. Ez a

bizakodás nem alaptalan: eddig a projekt 72-es induló létszámából három már állást is kapott azoknál a vállalatoknál, ahol gyakornokként elhelyezkedtek.

A 3. számú célkitűzéshez tartozó projekt

Projekt-koordinátor

Landkreis Hameln-Pyrmont

Hameln

Holger Reineke úr

Telefax: +49 5151 903 602

Projekt partnerek

Employment Action Association (Foglalkoztatási cselekvési szövetség)

Projektidőszak

1997-1998

Finanszírozás (ECU)

Összesen	1.932.155
ESZA	854.013
Állami	1.078.142

Eredmények

Az első évben összesen 72 tartós munkanélküli vett részt a képzésben, mindegyikük sikerrel végezte el a tanfolyamot, most kezdik meg az elhelyezkedési fázist.

Görögország: Görögül tanítani a görögöket

A Szovjetunióban lezajlott peresztrojka megnyitotta a görög etnikum korlátlan áradata előtt a Görögországba visszavezető utat. A nyolcvanas évektől 1996-ig több mint 100 ezer fekete-tengeri görög indult el egy jobb jövő reményében. Sajnálatos módon jelentős problémákkal kellett és még mindig kell szembesülniük a származási országukba való visszatelepülés során.

Ennek számos oka volt. Az egyik a megfelelő visszafogadási program hiánya. Egy másik pedig az, hogy a visszatelepültek nem értették teljesen a szabadpiaci rendszert. Mi több, még a görög nyelvet sem ismerték jól. Ennek eredményeként megérkezésükkor sokuknak nem volt más lehetőségük, mint illegális utcai kereskedést folytatni a volt Szovjetunióból származó termékekkel.

Segíteni az integrációt

Az Európai Szociális Alap támogatásával egy segítő program - EUROSKILLS - indult olyan képzési rendszer biztosítása érdekében, amelynek révén az érintett csoportok megszerezhetik a kis- és közepes méretű vállalkozásoknál való elhelyezkedésükhöz szükséges készségeket. Kezdetben tizenöt 20 és 45 év közötti munkanélküli fekete-tengeri görög - nők és férfiak vegyesen - került kiválasztásra. Mindegyikük rendelkezett középiskolai végzettséggel.

Biztosítani a képzést

A képzés a görög kulturális örökségüket tudatosító tanfolyammal indult. Ezen kívül egy nyelvész segített javítani görög nyelvtudásukat.

Felkészülni a munkára

Ezt követően a jelöltek pályaválasztási és munkahelyi pszichológiai órákon vettek részt. Ezek után jött a számviteli, értékesítési, PR, informatikai és vállalkozásvezetési képzés. A munkaerőpiac követelményeihez igazított oktatás jelentős gyakorlati munkatapasztalatot is magába foglalt.

A projekt támogatási szolgáltatásainak részeként a projektet társfinanszírozó General Secretariat of Further Education (Továbbtanulási Általános Titkárság) szociális és pszichológiai támogatást, valamint tájékoztatást nyújtott a résztvevők és családjaik számára.

Nyilvános kampány

A program egy másik része plakátokat, szórólapokat és találkozót szervezett a helyi lakosok, vállalkozások és maguk a fekete-tengeri görögök között a közvélemény tájékoztatása érdekében az új közösség előtt álló gondokról és azok leküzdésének módjáról.

Mára a képzésben részt vett 15 fő közül heten helyezkedtek el asszisztensként kis- és közepes méretű vállalkozások pénzügyi osztályain.

A 3. számú célkitűzéshez tartozó projekt

Projekt-koordinátor

EUROSKILLS

Maroussi, Athén

Stavroula Dimitriades kisasszony/asszony

Telefax: +30 1 61 29 445

Projekt partnerek

General Secretariat of Further Education (G.G.L.E. - Továbbtanulási Általános Titkárság)

Projektidőszak

1996

Finanszírozás (ECU)

Összesen	59.621
ESZA	44.716
Állami	14.905

Eredmények

A képzésben részt vevő 15 közül heten találtak állást.

Írország: Felkészülés a börtön utáni életre

„olyan munkát ismerhettem meg, amilyenel korábban soha nem találkoztam”

Nincsenek teljességgel megbízható statisztikák arra vonatkozóan, hogy Írország 2.200 szabadságvesztését töltő elkövetője közül hányan lesznek visszaesők. Azt azonban nyugodtan feltételezhetjük, hogy a munkavégzéshez szükséges készségekkel nem rendelkeznek, ezáltal nagyobb valószínűséggel lesznek visszaesők, mint azok.

Piacképes készségek elsajátítása

„A Dublini Börtönmunka Képzési Egység” (Prison Service Training Unit) az összes írországi elkövető számára rendelkezésre álló kijelölt képzési központ. Az országban egyetlenként kínál a képzés iránt érdeklődést és elkötelezettséget mutató, és a szabadságvesztésük vége felé

közeledő elkövetők számára lehetőséget arra, hogy a társadalomba való visszatérésük előtt piacképes készségeket sajátíthassanak el.

A tanfolyamok bő választékát kínálják: (pl. a számítástechnika, az elektronika, a hegesztés, az általános gépészet, gépi megmunkálás és a autózvezetés. A tanfolyamok zöme országosan akkreditált, és ezáltal jobb alkupozíciót biztosít a munkáltatók előtt.

Finanszírozási banktevékenység

Az ESZA jelentősége abban áll, a képzési egységet vezető Liam Mahon szerint, hogy az egység összes képzési költségének majdnem felét finanszírozza. Ebbe beletartozik minden, ami a képzéshez kapcsolódik, a tananyagoktól a tandíjakig. A képzési egység törekszik lépést tartani a fejlődéssel. Liam Mahon szerint az ESZA támogatás óriási mértékben segíti a folyamat előrevitelét.

Harc a kábítószerrel való visszaélés ellen

A képzési egység kábítószermentes övezetként a kábítószer-gondokkal küzdő elkövetők számára ad esélyt életük újbóli felépítésére. Ahogy arra Liam Mahon is rávilágít: „Jelenleg a szabadságvesztésüket a dublini körzetben megkezdők 70 százaléka aktív kábítószer-fogyasztó. A kábítószermentes rendszerrel is segíteni tudjuk őket. Az egységbe bekerülő résztvevőknek vállalniuk kell, hogy nem fogyasztanak kábítószer; ezt vizeletvizsgálattal bizonyítaniuk is kell. A képzési egység nem pusztán egy olyan hely, ahol értékes új készségeket lehet elsajátítani, hanem egy olyan hely is, ahol azok, akik távol akarják tartani magukat a kábítószerrektől, elkezdhetik újból felépíteni az életüket.”

Érthető módon a képzési egységben részt vevő rabok nem kívánják felfedni személyazonosságukat. A neve elhallgatását kérő egyik résztvevő szerint „nagyon pozitív tapasztalat volt. „Örülök, hogy itt lehettem, ugyanis olyan munkát ismerhettem meg, amilyennel korábban soha nem találkoztam, ugyanis életem nagy részét börtönben töltöttem. Most már tudom, hogy milyen lehet dolgozni.” Egy másik elkövető, aki a vándorélet miatt gyerekként formális oktatásban nem vehetett részt, mára elektronikai és hegesztési képesítést szerzett, hamarosan pedig autózvezetési leckéket fog venni. Elmondása szerint ezek mindegyike segíti majd, hogy jobban felkészüljön a kinti életre.

A 3. számú célkitűzéshez tartozó projekt

Projekt-koordinátor

Department of Justice (Igazságügyi Minisztérium)

Dublin

Martin Hickey úr

Telefax: +353 1 6761799

Projektidőszak

1994-1999

Finanszírozás (ECU)

Összesen	1.156.756
ESZA	870.270
Állami	286.486

Eredmények

Egy adott időben 48 hely áll azon elkövetők rendelkezésére, akik a szabadulásuk előtt szeretnék felfrissíteni készségeiket.

Spanyolország: Az őslakosok visszatérnek

„ennek segítségével a külföldön élők kapcsolatban maradhatnak a gyökereikkel, illetve olyan képzésben vehetnek részt, amely felkészíti őket a Spanyolországba való visszatérésre”

Az európai emberek számára egyre inkább megszokottá válik, hogy hazájukon kívül élnek, tanulnak vagy dolgoznak. Ugyanakkor a hazájukba visszatérni kívánó vándormunkások számára ez épp olyan kulturális sokkot jelentő tapasztalat lehet, mint amikor hazájukat elhagyták.

Az ESZA által támogatott egyik új program célja az, hogy a más európai országokból hazatérő spanyol kivándorlóknak segítsen megtalálni a helyüket a munkaerőpiacon. A különböző régiókban kidolgozott program megpróbálja a hazatérő kivándorlókat és szűkebb családjukat szakképzési és foglalkoztatási programokba bevonni, ezáltal segítve őket a spanyolországi munkaerőpiaci viszonyokhoz való alkalmazkodásban. Olyan személyeket céloz meg, akik két évnél nem régebben tértek haza.

Önbizalom szeminárium

A munkát keresők számára a program szakképzést biztosít, de az önmagukba vetett hitet is ösztönzi az olyan kérdésekről tájékoztató szemináriumokon keresztül, mint például a spanyol munkaerőpiac, társadalombiztosítás és pályaválasztási tanácsadás. A tanfolyamok széles választéka áll rendelkezésre a főzéstől, a vízvezeték-szerelésen, kiadványszerkesztésen és számítógépes alkalmazásokon, adminisztráción és könyvelésen, az egyéni vállalkozókat a vállalkozásuk beindításának segítségével keresztül az alapfokú nyelvtanulásig és az álláskeresési technikáig.

Az andalúziai eset

Az andalúziai képzés formája egy 1-3 éves program. A tanfolyamok 300 órássak, egyenként 15 résztvevővel. A hangsúly kifejezetten a résztvevők álláshoz segítésén van. „Minden tőlünk telhetőt megteszünk annak érdekében, hogy állást találjunk a hallgatóink számára és segítsünk nekik beilleszkedni a közösségükbe” - nyilatkozta Alberto Anguita és Silvia Conde, a System Centros de Formación képzési programjainak koordinátora és igazgatója.

Pablo esete

A képzést különösen hasznosnak találó résztvevők egyike Pablo volt, akinek apja még fiatalon hagyta ott Sevillát, hogy Németországban dolgozzon. Amikor Pablo apjával együtt évekkel később hazatért Spanyolországba, az ország számottevően megváltozott. A nyelv és a kultúra okozta sokk különösen nehéz volt: Pablo semmit nem tudott új hazájáról, komolyan fenyegette az a veszély, hogy kiszorul a munkaerőpiacról. Pablo beiratkozott a „Vállalati számítástechnika” elnevezésű tanfolyamra, ahol hasonló helyzetű emberekkel találkozott. Megtanulta hogyan kell előadásokat készíteni, hatékony álláskeresési stratégiát kidolgozni, és a munkaerőpiacon eligazodni. „A munkakörülmények kiválóak voltak”, mondja. „A tanárok minden szükséges támogatást megadtak, és figyelembe vették a helyzetünket. A helyzet az, hogy ugyan ezt az országunkat a sajátunknak tekintjük, de nem ismerjük olyan jól.”

Mauro Herrera, a Directorate General for Migration Control (Migráció Ellenőrző Főigazgatóság) projektvezetője szerint a résztvevők és családjaik „kettős” képzésben részesülhetnek: a befogadó országban végzett tanfolyamok után négyhetes gyakorlatot

tölthetnek spanyol vállalatoknál a tanfolyam utolsó részében. „Ennek segítségével a külföldön élők kapcsolatban maradhatnak a gyökereikkel, illetve olyan képzésben vehetnek részt, amely felkészíti őket a Spanyolországba való visszatérésre, illetve első kézből tapasztalhatják meg a munkavégzésbeli különbséget a két ország között” - mondja Mauro Herrera.

A 3. számú célkitűzéshez tartozó projekt

Projekt-koordinátor

Directorate General for Migration Control (Migráció Ellenőrző Főigazgatóság)
Ministry of Labour and Social Affairs (Munka- és Szociális Ügyek Minisztérium)
Madrid
Mauro Herrera Acosta úr
Telefax: +34 1 542 24 88

Projekt partnerek

System Centros de Formación

Projektidőszak

1996-1997

Finanszírozás (ECU)

Összesen	605.760
ESZA	454.320
Állami	151.440

Eredmények

A 16 képzési programon 240-en vehettek részt.

Egyesült Királyság: Yorkshire jól teszi a dolgát (az informatika terén)

„le vagyok nyugóztatva, hogy mennyit tanultam és mennyivel jobban bízom a készségeimben és képességeimben”

A West Yorkshire-i Colne Valley egykoron gyapjúiparáról volt híres, ám mostanra már hanyatlásnak indult az iparág térvesztése és a munkáltatók megfogyatkozása miatt; 1992-ben a helyi munkanélküliség elérte a 12,5%-ot. Ugyanebben az évben a „Workers Education Association” (Dolgozók Oktatási Szövetsége) nagy számban talált olyan nőt, akik szerettek volna visszamenni dolgozni (általában a gyermekeik felnevelését követően), de ebben akadályozta őket a munkahelyek, illetve a megfelelő közlekedés és gyermekfelügyeleti létesítmények általános hiánya. Mindezt csak tetézte az, hogy gyakran önbizalmuk sem volt és nem ismerték a munkáltatók igényeit.

A Colne Valley Business Service (CVBS - Vállalkozói Szolgálat) a fejlesztési érdekszövetkezetnek és bejegyzett jótékonyági alapnak számító Colne Valley Trust leányvállalata a körzet gazdasági, szociális és környezeti helyreállításával foglalkozik. Tanfolyamain a résztvevők új, illetve felfrissített informatikai készségekkel ismerkedhetnek meg, illetve növelhetik önbizalmukat és álláskeresői képességeiket. A munka egy 1993-as kísérleti tanfolyammal indult el a Rural Development Commission (Vidékfejlesztési Bizottság) és a Calderdale and Kirklees Training and Enterprise Council (Képzési és Vállalkozási Tanács) együttműködésében az Európai Szociális Alap támogatásával. Azóta évente több tanfolyamra is sor került; egész és félnaposakra egyaránt. A tapasztalatok beépítésével a tanfolyamok változtak is: 1997-ben a résztvevők a korábbi tanfolyamoknál több oktatásban részesültek az informatika nehezebb készségei terén. Önbizalom-építő

segítséget és pályaválasztási tanácsadást is kapnak a jövőbeni elhelyezkedés, illetve továbbtanulás érdekében, ilyen például az önéletrajz elkészítése, valamint az állásinterjúkra való felkészítés. Az egész napos tanfolyamok nyolchetesek és elismert képesítések (a Royal Society of Arts (RSA - Királyi Bölcsészettudományi Társaság) számítógép-ismeret, informatika és integrált vállalkozási képesítéseinek) megszerzésére irányulnak.

Aktív foglalkoztatottak állandó munkahelyeken

Ezen kívül a résztvevők legalább egy hetet töltenek egy helyi munkáltatónál. Ezzel alkalmuk nyílik bepillantani a vállalatok működésébe, továbbá a munkáltatóknak is lehetőséget kínál a szakképzett munkaerő megalapozásában való részvételre. Valójában több ilyen gyakorlati elhelyezés eredményezte a résztvevők végleges munkaviszonyát az adott vállalatnál.

Egészen 1996 végéig 51 résztvevő végezte el az egész napos tanfolyamokat, ezeknek mintegy 78%-a járt sikerrel, akár elhelyezkedés, akár továbbtanulási beiratkozás formájában. Eredményeinek elismeréseként a CVBS kapta meg az Egyesült Királyságban az 1996. évi Nemzeti Képzési Díjat (National Training Awards). Sue Ribbons, az egyik korábbi résztvevő szerint „le vagyok nyűgözve, hogy mennyit tanultam és mennyivel jobban bízom a készségeimben és képességeimben ... Sikeresen szereztem állást az újonnan és a korábbi állásomban szerzett készségeim segítségével.” A tanfolyamok hatását már érzik a helyi munkáltatók. Ez a hatás a körzet általános bizakodásán is érződik, mindez azt bizonyítja, hogy a kisebb képzési kezdeményezések is folyamatos támogatást érdemelnek. Elizabeth Jordan, a Vidékfejlesztési Bizottság képviselőjében azt nyilatkozta, hogy „... az Alapítvány jó példája annak, ahogy az informatika hozzájárulhat a vidék helyreállításához azáltal, hogy Colne Valley újjáélesztésével segíti a munkanélkülieket álláshoz jutni.”

A 3. számú célkitűzéshez tartozó projekt

Projekt-koordinátor

Colne Valley Business Service (Vállalkozói Szolgálat)
Huddersfield
David Potts úr
Telefax: +44 1484 845906

Projekt partnerek

Rural Development Commission (Vidékfejlesztési Bizottság)
Calderdale and Kirklees Training and Enterprise Council (Képzési és Vállalkozási Tanács)

Projektidőszak

1993-1997

Finanszírozás (ECU)

Összesen (1993-1996)	115.397
ESZA	51.926
Állami	63.471
Összesen (1997)	34.612
ESZA	15.575
Állami	19.037

Eredmények

A résztvevők 78%-a szerzett RSA képesítést.

A munkahelyek támogatása

Belgium – A Duet nemcsak két személyre szolgál fel teát.....	33
Dánia – Kulturális örökség segíti a beilleszkedést.....	34
Svédország – A valóságra ráébredve.....	36
Egyesült Királyság – A csendes járvány elleni küzdelem.....	38
Finnország – Finn kidolgozási küzdelmek.....	39
Hollandia – Átjáró (Passage) a munkahelyekhez.....	41
Franciaország – Beimádkozni magunkat egy állásba.....	42
Németország – Isten hozta Németországban.....	44
Luxemburg – A tudatosság fokozása minden fél részéről.....	45
Portugália – A megfelelő húrokat pengetni.....	46
Belgium – Segítő kéz a hátrányos helyzetűeknek.....	48
Olaszország – Egyengetni az új közösségbe vezető utat.....	50

A munkahelyek támogatása

Belgium: A Duet nem csak két személyre szolgál fel teát

„a Duet nem a megváltozott munkaképességünkkel foglalkozik, hanem a vállalatokon belül a hozzám hasonlóak számára elérhető álláslehetőségekre koncentrálnak”

Az Európai Szociális Alap társfinanszírozója az *Employment-Horizon* közösségi kezdeményezés keretében folyó nemzetek közötti erőfeszítéseknek. A cél az, hogy mindenki számára nyilvánvalóvá váljék, hogy az ESZA milyen módon segítheti a megváltozott munkaképességűek foglalkoztatási és társadalmi integrációját. A belga koordinátor által a „Work Mate” (Munka társ) projekt keretében felállított vendéglátóipari konszernbe, a Duet veszi át a vezetést.

A Duet élelmiszeripari vállalkozás felállítása a belga projekt koordinátor, a Vernieuwende Werkvormen műve, bizonyítja a munkáltatók számára, hogy a gazdaságos termelékenység és a megváltozott munkaképességűek foglalkoztatása sikeresen ötvözhető. Tevékenységi körébe tartozik az iskolai étkeztetés, valamint az egyéni igények szerinti csokoládék gyártása.

A megváltozott munkaképességű célcsoportból kikerülő mintegy 20 alkalmazottal a Duet négy-öt fős kisebb munkacsoportokba szervezve integrálja vendéglátó egységeit a megrendelőkhöz. Többségük korábban már többször is sikertelenül próbált meg elhelyezkedni. Az állásinterjúk helyett képességeiket rövid, néhány napos próbaidő alatt tesztelik. A maga részéről a Duet el tudja dönteni, hogy a munka technikailag megvalósítható-e a számukra, illetve hogy kielégítő-e a kommunikáció. A megrendelők a vállalkozással annak termékein és szolgáltatásain keresztül ismerkednek meg anélkül, hogy előzetesen bármiféle információval rendelkeznenek az azokat nyújtó célcsoportról.

A Duet a munkáltatókat és a szakszervezeteket is meghívja, hogy lássák, és akár ki is próbálhassák annak működését. Az a tény, hogy számos munkáltató nem ismeri a célcsoportot és saját foglalkoztatási potenciálját, még mindig a projekt előtt álló egyik jelentős akadály. „A Duet nem a megváltozott munkaképességűekkel foglalkozik, hanem a vállalatokon belül a hozzám hasonlóak számára elérhető álláslehetőségekre koncentrálnak”, nyilatkozta nemrég egy fiatal női résztvevő. A segítőkész hozzáállás, a bizalom és az egyes vállalatok igényeire szabott megközelítés jelentik a fő vezérelveket.

Tágabb nézőpont

Az elmúlt évtizedben a Work Mate projekt flamand partnerei szakaszos együttműködést alakítottak ki a helyi vállalkozásokkal, ideértve az iránymutatást, a képzést, a helyszíni látogatásokat és a próba gyakornokságot, ezzel is javítva a megváltozott munkaképességűek kilátásait. Szélesebb körű fellépésének kiindulási pontjaként a Vernieuwende Werkvormen két szakképzési és pályaválasztási központot is üzemeltet, ahol összesen évente 300 munkanélküli kap támogatást. Vannak közöttük olyanok, akik azért szorultak ki a munkaerőpiacról, mert gyermeküket egyedül nevelő szülők, bevándorlók, megváltozott munkaképességűek, vagy szakképzetlenek.

A Vernieuwende Werkvormen mintegy 70 vállalattal áll kapcsolatban, a munkanélkülieket álláskeresésében tanácsadással segíti. A vállalatok kérésére olyan kérdésekben is nyújt tájékoztatást, támogatást, illetve képzést, mint a projektirányítás és a munka vállalkozó szellemű megközelítése.

A transznacionális projekt partnerei a Duettel párhuzamosan működtetnek hasonló programokat, köztük összehasonlítható modellű és működési tervű kísérleti vállalatok

bevonásával. A partnerek megosztják az információ- és tapasztalatcsere feladatait a munkaszervezetre, a személyzeti politikára, a marketing technikákra és a „társadalmi-gazdasági” vállalkozásban végzett állandó képzésre vonatkozóan.

A 3. számú célkitűzéshez tartozó projekt

Projekt-koordinátor

Vernieuwende Werkvormen e.s.v.

Gent

Bert Boone úr vagy

Luc Henau úr

Telefax: +32 9 266.18.20

Projekt partnerek

The Nagle Centre, Írország

Peter Sheehy House (Employment Placement and Enterprise Department - Elhelyezkedési és vállalkozási főosztály), Írország

Au Fil de l'Eau, Franciaország

Projektidőszak

1995. május 1. és 1997. október 31. között

Finanszírozás (ECU)

Összesen	804.956
ESZA	252.124
Állami	312.150
Magán	240.682

Képzés

Évente 300 hátrányos helyzetű munkanélküli kap támogatást.

Dánia: Kulturális örökség segíti a beilleszkedést

„a dánul tanulsnak a hagyományos nyelvtanfolyami óráknál gyakorlatiasabb és pozitívabb módja”

Mindössze néhány éve még társadalmilag szinte elfogadhatatlan lett volna bevallani, hogy valaki a nyugat-dániai Randers városának hátrányos helyzetűeket tömörítő Jennumparken negyedben lakik. A környék bevándorlóinak és menekültjeinek 80%-a lakik itt, akiknek a fele munkanélküli. Számukra a jövő nyomasztónak látszott. Ma azonban lakói, nem minden büszkeségtől mentesen vállalják, hogy ebből a negyedből származnak. A mentalitás ilyen téren való megváltozása nagymértékben köszönhető az ESZA által a foglalkoztatásról szóló közösségi kezdeményezés keretében finanszírozott egyik projektnek.

Az „Europa Fortaeller” (Európa mesél) projekt filozófiája ösztönözni a bevándorlók beilleszkedését és segít nekik dánul tanulni, miközben művészi készségeiket és ügyességüket is fejlesztik. Az egyik lakásszövetkezet alagsorában való elhelyezése miatt „kulturális pince” (Kulturkaelder) névvel illetett civil szervezet által 1995. szeptemberében elindított projekt összehozza a munkanélküli külföldieket és a munkanélküli dánokat. A projekt koncepcióit és módszertanát megosztja más tagállamokban dolgozó partnereivel azzal együtt, hogy egy foglalkoztatási képzés alapját is adja, a projekt megközelítési módja az

előítéletek leküzdésének és a faji feszültségek csillapításának egyik fontos eszközeként is felfogható.

Faliszőnyegek és bábok

A projekt két eltérő tevékenységre épül: faliszőnyeg-készítés és bábszínházak felállítására. Az „Ez az én történetem” (This is my story) névre hallgató első tevékenység három hónapos tanulást kíván a szövszék használatának elsajátításában. A nők egy olyan műhelyben dolgoznak együtt, ahol mindenki a saját kulturális örökségét bemutató faliszőnyeget készít. Vannak köztük a mindennapi életet, az ünnepeket, például a kurd esküvőket, mitológiai alakokat vagy istenségeket lefestő jelenetek is. A faliszőnyegek bepillantást engednek a résztvevők szülőhazájába. Ám újonnan szerzett nyelvtudásának kipróbálásaként ezt követően minden egyes résztvevőnek el kell mesélnie a történetet dánul.

A másik tevékenység, a bábok készítése, hozzávetőlegesen egy tucat férfit és nőt igényel, bevándorlókat és dánokat egyaránt. Megint csak az egyén kultúrája az, ami a bábok és az általuk elmondott történet gazdagságát adja. Ahogy azt a projekt igazgatója, Lise Bisballe nyilatkozta, mindkét eset „a dánul tanuláshoz a hagyományos nyelvtanfolyami óránál gyakorlatiasabb és pozitívabb módja.”

Pozitív nyilvánosság

Lise még annyit tett hozzá, hogy az Europa Fortaeller „igen pozitív hatással van az emberekre.” Rander városát évente mintegy 800 látogató keresi fel, hogy megnézze a műhelyeket. A faliszőnyegeket és a bábszínházakat az ország más városaiban és még távolabb is bemutatták. Az eladásra kerülő tárgyakból és a kiállításokból befolyt összegeket a projekt finanszírozására fordítják.

Chanthira Thiraviyam, akinek faliszőnyege a Sri Lanka-i rizsbetakarítást mutatja be, szerette volna megmutatni a dánoknak, hogy miként élnek szülőföldjén az emberek. Ez nem mindig könnyű, ugyanis „Sri Lankán még mindig polgárháború dúl, és amikor ilyen, a valódi életet lefestő faliszőnyegen dolgozom, hajlamos vagyok a családom tagjainak sorsára gondolni. Élnek-e még? Börtönben vannak-e? Van-e mit enniük? Az is nagyon nehéz volt, hogy egyhuzamban háromnegyed órát szőjek, de nagyon örülök, hogy megtanultam” - meséli Chanthira, aki egy ruhakészítő cégnél helyezkedett el.

A 3. számú célkitűzéshez tartozó projekt

Projekt-koordinátor

Europa Fortaeller

Kulturkaelderén

Randers

Lise Bisballe kisasszony/asszony

Telefax: +45 86 41 90 70

Projekt partnerek

Dansk Flygtningshjaelp, Dánia

A/B Mollevaenget, Dánia

Rander Kommune, Dánia

Stadt Göttingen, Dánia

Arbeitsförmedl. (Halmstad), Svédország

Asociación Columbares, Spanyolország

Cáritas de Cd Real, Spanyolország

Durchblick-Design, Németország

Firkin Crane Development Ltd., Írország
Hessisches Kulturministerium, Németország
E.B.A. Geschäftsstelle, Németország
Instituto para la formación, Spanyolország
Internationell Kompetens, Svédország
Pan-Pan Theatre, Írország
Rehab, Írország
VDAB, Belgium

Projektidőszak

1995. szeptembere és 1999. decembere között

Finanszírozás (ECU)

Összesen	2.520.000
ESZA	2.013.333
Állami	440.000
Magán	66.667

Eredmények

82 résztvevő részesült képzésben.

Svédország: A valóságra ráébredve

„A dolog arról szól, hogy segítünk nekik elképzelni az élet más alternatíváit, valamint megtanulni, hogy a valóság az lesz, amivé mi magunk tesszük”

A családos és állással rendelkező „hétköznapi svéd” élete olykor csak állom a büntetett előéletűek, illetve a korábban kábítószerrel vagy alkohollal való visszaélést elkövetettek számára. Habár a részben az Európai Szociális Alap által finanszírozott kezdeményezés, a Nya Krami projektben résztvevők számára az álom valósággá is válhat.

A göteborgi Nya Krami a különböző hatóságok együttműködésének eredményeként a 18 és 35 év közötti, perifériára szorul fiataloknak segít álláshoz jutni. Mivel az oktatási háttérük gyakran hiányos, a projekt központi elemeként jelenik meg az egyéni támogatás, valamint a középiskolai tanulmányok kimaradt részeinek bepótlása a dolgozó életmódra, illetve a továbbtanulásra való felkészülés jegyében. Az egyik kulcsfontosságú cél a résztvevők önbizalmának és saját képességeikbe vetett hitének kialakítása. „A résztvevők közül sokan szenvednek összetett pszicho-szociológiai problémáktól, különösen a nők. Közülük néhány el van tiltva a gyermekei nevelésétől. De a tapasztalat azt mutatja, hogy semmi sem lehetetlen. Az önbizalmuk és önbecsülésük lépésről-lépésre felépíthető. A dolog arról szól, hogy segítünk nekik elképzelni az élet más alternatíváit, valamint megtanulni, hogy a valóság az lesz, amivé mi magunk tesszük” - mondja a projekt vezetője, Christina Rosengren.

Az elindulás

A résztvevők különböző ismertető és támogató csoportokban, valamint olyan középiskolai szintű tanfolyamokon vesznek részt, mint például a számítógép-ismeret, a matematika, a svéd és az angol nyelv. A középiskolai vizsgának nekifutó összesen 28 résztvevő közül mindenki magasan a lécc felett ment át. A projekt 1996. februári elindulása óta 66-an csatlakoztak a tanulmányi programhoz. A 24 éves Peter most fogja befejezni a Kramit, hogy séfnek tanuljon. „Az iskolai oktatásom nem jelentett valami sokat”, mondja. „De itt minden más. A Kraminál

töltött legelső hét nagyszerű volt. Ugyanez igaz a rendszeres csütörtöki találkozókra a résztvevők és a tanárok között” - teszi hozzá.

Feltételes belépés

Azok, akik részt kívánnak venni a programban, néhány alapszabályt kell vállalni: nincs kábítószer, nincs alkohol, nincs bűnözés és nincs erőszak. Mivel a felvettek zömének a fentiek közül korábban legalább kettővel-hárommal már volt gondja, a szabályok betartása nehéz is lehet. Sőt, a szociálisan elfogadhatatlan viselkedés elkerülése különösen nagy kihívást jelenthet akkor, ha a résztvevők társadalmi köreiben a kábítószer, az alkohol és a bűnözés mindennaposak.

A 35 éves Birgitta hosszú ideig volt szenvedélybeteg. Jelenleg Peterrel azonos gondozó szálláson lakik. „12 évnyi szenvedélybetegséget követően segítségre van szüksége az embernek ahhoz, hogy megtanulja, gyakorlati szempontból hogyan működik a társadalom. A visszaállás egy olyan lépés, amelyet a szenvedélybetegen kívül más nem érthet meg”, mondja.

A társadalom perifériájára szorult emberek ezen csoportján belül a fegyelemhez és a hatalomhoz való általános hozzáállás gyakran igen negatív. A Kramiban érvényesülő környezet ezen kíván változtatni. A „mi/ők” kapcsolatot félreteszik annak ellenére, hogy a központot azok a hatóságok látják el személyzettel és pénzzel, amelyeket az említett csoport igen gyakran utálattal és félelemmel szemlél.

A 3. számú célkitűzéshez tartozó projekt

Projekt-koordinátor

Nya Krami

Göteborg

Christina Rosengren-Gustafsson kisasszony/asszony

Telefax: +46 31 70 30 79

Projekt partnerek

Labour Market Institute (Munkaerőpiaci Intézet)

Prisons and Probation Administration (Börtön és feltételes szabadlábra-helyezési igazgatóság)

City of Gothenburg (Social Services and Education Departments)

Göteborg városa (Szociális ellátási és oktatási főosztályok)

Projektidőszak

1997

Finanszírozás (ECU)

Összesen	795.988
ESZA	263.221
Állami	532.767

Eredmények

A résztvevők 40-50%-a talált munkát, illetve helyezkedett betanított munkásként.

Egyesült Királyság: A csendes járvány elleni küzdelem

„a versenyképes munka kevésbé stresszes környezetben igen gyakran lehet a teljes felépülés kulcsa”

A mentálhigiániára vonatkozóan nehéz megbízható statisztikákhoz jutni, részben azért, mert sokan nem vallják be a mentálhigiániás gondjaikat. Ám a munkahelyi mentálhigiániáról

nemrégiben Északkelet-Angliában tartott egyik munkáltatói fórumon arról számoltak be, hogy a stressz miatti teljesítmény-kiesés Nagy-Britannia GDP-jének 1%-át teszi ki, továbbá minden harmadik munkavállaló úgy hiszi, hogy egészsége károsodik a hosszú munkaidő miatt. Nemrégén pedig a Men's Health Magazine (Férfiak egészségi magazinja) felmérése válaszadóinak 75%-a nyilatkozott úgy, hogy a stressz fő oka a munka. Ezért furcsának tűnhet, hogy a foglalkoztatás általában az utolsó lépcsője a mentálhigiénias problémákkal küzdők közösségbe való visszavezetésének. Az Egyesült Királyságban az *Employment-Horizon* közösségi kezdeményezés keretében az ESZA által támogatott Accept (Elfogadni) projekt némi ötletességet visz ezen feladat komolyságot kívánó végrehajtásában.

A projekt adminisztratív súlypontja a Newcastle-upon-Tyne-i vállalászási központjában van, ahol az ESZA támogatást élvező szolgáltatás 1995-ig nyúlik vissza. A központ vezetője, Andy Cox taglalja a problémát. „A munkahelyi problémák általában azért merülnek fel, mert a mentálisan sebezhetők számára nem jó a környezet. A versenyképes munka lehetősége kevésbé stresszes környezetben igen gyakran lehet a teljes felépülés kulcsa” - mondja Cox úr. A newcastle-i központ három védett műhely vezet Newcastle-ben, North Tyneside-ban és Northumberland-ban, ahol egyénre szabott szakképzési programokat tartanak ennek érdekében.

Képzés és kereskedés

Az Accept projekt sarokköve az, hogy a résztvevők kialakítják a legfontosabb készségekhez szükséges országos szakképzettségeket, de amellet, hogy képesek a műhelyeket vállalkozásokként vezetni. „Ezek a központok olyan tevékenységekre vonatkozó kereskedelmi szerződések szerint működő védett egységek, mint például famegmunkálás, kárpitozás és kertészet” - mondja Andy Cox. „Ha minden jól megy, reményeink szerint további szerződésekért is versenyezni fogunk a nyílt munkaerőpiacon, így a nyereséget visszaforgatva újabb hasonló lehetőségeket tudunk teremteni.” A vállalászási központ által 1996-ban alapított munkaközvetítő iroda adatbázisában mára 200 olyan munkáltató van, akik hajlandók gyakorlati tapasztalatot kínálni a résztvevők számára.

A projekt egy mobil állásklubot is kialakított, ez álláskeresési stratégiákhoz felmérést, tanácsadást és felkészítést kínál: többek között önéletrajz készítést, valamint interjú és bizalom-építő technikákat. „A klub lényege az Andy Cox szerint „hogy segítsünk a résztvevőknek a szokásos munkaerőpiaci lehetőségekhez visszazokni. Ha ez nem lehetséges, akkor pedig megpróbáljuk őket foglalkoztatni a védett munkaháttérből kialakított saját szociális cégeinknél. A felügyelők és a résztvevők egyaránt folyamatosan az ISO 9002-es szabvány szerint minősített, dokumentált minőségellenőrzési rendszer szerint dolgoznak. A projekt jelentős tájékoztatást folytat, amelynek egyik erőssége a mentálhigiénias kérdések tudatosítása. Mintegy 2000 prospektust terjeszt széles körben, továbbá előadásokat tart több mint 25 konferencián. A tájékoztatás az Accept transznacionális dimenziójának is fontos részét jelenti, ennek révén nyomom követhetők, és értékelhetők a társországok hasonló erőfeszítései, továbbá kialakíthatók a bevált gyakorlat modelljei is.

A 3. számú célkitűzéshez tartozó projekt

Projekt-koordinátor

ACCEPT

Sunderland

Robert McDonald úr

Telefax: +44 191 510 26 39

Projekt partnerek

ITO, Egyesült Királyság

Die Brücke Rendsburg-Eckernförde e.v., Németország

Fundación Eragintza, Spanyolország

Society of Social Psychiatry and Mental Health (Szociál-pszichiátriai és mentálhigiéniai társaság) Görögország

Stakes - Consortium-Steps, Finnország

Projektidőszak

1995-1997

Finanszírozás (ECU)

Összesen	3.119.286
ESZA	1.292.534
Állami	1.638.837
Magán	108.667
Bevétel	79.248

Eredmények

Az Egyesült Királyságban 112 résztvevője van a tanfolyamoknak egy adott időpontban.

Finnország: Finn finnül tanulnak

„a tanfolyam jelentős mennyiségű információval látott el a gyakorlati életre vonatkozóan, ezáltal megkönnyítette a beilleszkedésemet a társadalomba”

Mintegy 80.000-90.000 etnikai finn él Oroszországban, köztük ingriaiakkal, akik 1990-ben „hazatérő bevándorló” státuszt kaptak. Azóta egyre nagyobb számban térnek vissza Finnországba az ingriaiak, 1996-ban 17.000 vándorolt be. Ám Finnországba érve a bevándorlóknak számos problémával kell szembesülniük: sokuknak nincs hol lakniuk, nincs munkájuk, és sokan finnül sem beszélnek.

1995-ben a Laptuote Social Foundation (Laptuote Szociális Alapítvány) úgy döntött, segít. A délkelet-finnországi Lappeenranta városában található központjából irányított projektet az Európai Szociális Alap, a Kymi Labour District (Munkaügyi Körzet), Lappeenranta önkormányzata, és a Workers Educational Association (Dolgozók Oktatási Szövetsége) is támogatja.

A finn nyelvismeret javítása

A tanfolyamok azok számára készültek, akiknek még nincs állásuk. Az 1997 őszén kezdődött tanfolyamokon 48-an vettek részt, köztük 11 férfi. A cél a finn nyelvismeretük javítása, valamint az álláskereséshez és a finn társadalomhoz való adaptációhoz szükséges kulturális és szociális háttérrel való felkészítésük. Az elméleti oktatást követően hat hónapig helyi vállalkozásoknál helyezik el őket.

A projekt vezetője, Ilse Alatalo szerint az eredmények biztatóak: a résztvevők finntudása javult, emeltszintű adatfeldolgozást (ADP - advanced data processing) tanultak és megtanulták, hogyan jussanak álláshoz. Olyan munka elvállalására is ösztönzik őket, amelyik nem feltétlenül felel meg a képzettségüknek, ugyanis így is fejleszthetik nyelvismeretüket és gyarapíthatják munkatapasztalataikat. Ez azon az elgondoláson alapul, hogy érdemes a

nyelvtudásba fektetni a munkavállalási lehetőségek javítása érdekében, mivel ez hozzájárulhat az embereknek az új kultúrába való beilleszkedésének elősegítéséhez.

Önálló kezdeményezőkézség

Alatalo szerint a képzés az önálló kezdeményezőkézségre is ösztönzi a résztvevőket. „Nincs olyan hivatal, amelyik automatikusan álláshoz vezetné az embert. Ehelyett személyesen is erőfeszítéseket kell tenni a munkavállalás érdekében”, mondja. „Ezek az emberek hozzászórtak ahhoz az elképzeléshez, hogy a jóval korábban szerzett szakmai képzés még mindig megfelelő az állásokhoz.”

Elena Zavidnjac Petroszkójból érkezett Finnországba 1997. januárjában nyolcéves fiával együtt. Miután a vasútnál dolgozott szállítmányozóként, először ugyanezen a területen próbált elhelyezkedni. De Elenának, aki mindig csak a nagymamájával beszélt finnül, fejlesztenie kellett a nyelvtudását, ha hasonló munkakörben kívánt elhelyezkedni. „Az események tényleg lavinaszerűvé kezdtek válni” - meséli Elena. „Egy héttel Finnországba érkezésünket követően részt vettem egy tanfolyamon, ahol fejlődött a finntudásom, és bátorságomat összeszedve állást kezdtem keresni. A tanfolyam jelentős mennyiségű információval látott el a gyakorlati életre vonatkozóan is, ezáltal megkönnyítette a beilleszkedésemet.”

Elena több jelentkezést is elküldött, végül egy logisztikai szolgáltatónál kapott szállítmányozóként munkát. „A szállítóleveleket kezelem, ez a feladat a korábbi állásomból ismerős. A tanfolyam emeltszintű adatfeldolgozást oktató része különösen hasznosnak bizonyult, ugyanis itt számítógéppel kell, dolgozzam” - mondja. „Nem hiszem, hogy a tanfolyam nélkül ilyen gyorsan hozzájuthattam volna ehhez az álláshoz.”

A 3. számú célkitűzéshez tartozó projekt

Projekt-koordinátor

The Laptuote Foundation (Alapítvány)

Lappeenranta

Ilse Alatalo kisasszony/asszony

Telefax: +358 5 415 0140

Projekt partnerek

Kymi Labour District (Munkaügyi Körzet)

Lappeenranta Municipality (Önkormányzat)

Workers Educational Association (Dolgozók Oktatási Szövetsége)

Projektidőszak

1996-1998

Finanszírozás (ECU)

Összesen	766.949
ESZA	288.427
Állami	478.522

Eredmények

Az összesen 64 bevándorlót érintő négy tanfolyam célja állást találni, illetve továbbtanulásra ösztönözni legalább 60%-ukat a tanfolyam elvégzését követő egy éven belül.

Hollandia: Passage a munkahelyekhez

„a támogatás időhöz és pénzügyi lélegzetvételhez juttatott bennünket, ugyanis nem kellett a program beindítási fázisában kizárólag az eredményekre összpontosítanunk”

1994-ben a holland Brabant tartomány 130.000 lakosa esett a Megváltozott munkaképességről szóló törvény - avagy a WAO rendszer - hatálya alá. Közülük sokan érezték úgy, hogy teljesen kiszorultak a munkaerőpiacról és szakavatott iránymutatásra volt szükségük a munkába álláshoz. 1992-ben a Brabant Provincial Employment Support Centre (Brabant Tartomány Foglalkoztatás-támogatási Központja) úgy határozott, egy ún. Passage kísérleti projektet indít el, amelynek célja segíteni a WAO juttatásokra utalt embereket munkához juttatni képzés segítségével.

Az 's-Hertogen-bosch régió gyógyászati főosztályának segítségével elindított kísérlet alapvetően a pszichés problémákkal küzdőkre irányult. A résztvevők egyéni iránymutatást kaptak a munkaerőpiacra való visszajutáshoz. Arra ösztönözték őket, hogy higgyenek magukban és képességeikben, függetlenül a korlátozott cselekvőképességük mibenlététől.

Az első Passage iroda felállítására 's-Hertogen-bosch egyik bevásárló központjában került sor: 1997-re már 10 volt belőlük, jelenleg 20 hasonló iroda kialakítását tervezik országszerte. A Passage iránymutatási programnak évente hozzávetőlegesen 100 résztvevője van, közülük mintegy 40-en kerülnek fizetett állásokba. 1995-ben, amikor az Európai Szociális Alap a vissza-nem-térítendő támogatást nyújtotta, a sikeresség ennél még nagyobb is volt: 90 főnek nyújtott iránymutatást a program és közülük 58-an kerültek fizetett állásokba.

Iránymutatási program

A Passage program vezérlő elveit az egyéni iránymutatási terv (ITB - Individual Guidance Plan) rögzíti, amely az azonnal elhelyezkedni nem tudó álláskereső segítése érdekében készül. Minden egyes jelölttel interjú készül a pszichés problémájuk valamint képességeik és érdeklődési körük felmérése érdekében. Amennyiben van esély arra, hogy az illető fizetett állásba kerüljön, terv készül.

A terv tényleges részletei személyenként jelentősen is eltérhetnek. A cél az, hogy a jelöltet a lehető legaktívabb részvételre ösztönözzék. A jelöltek képességeitől és érdeklődésük mértékétől függően kerül mérlegelésre a további képzés szükségessége. A Passage alapvetően az iránymutatás és a katalizátor szerepét tölti be. A Passage például kapcsolatba lép a lehetséges munkáltatókkal és kiemeli a WAO rendszer hatálya alá eső személyek alkalmazásának pénzügyi előnyeit, valamint a jelöltre minden esetben jellemző nagy mértékű motiváltságot. A Passage ezt követően egészen addig jelen van, amíg a személyt megfelelő és tartós munkakörnyezetbe nem kerül.

Sikeresség

A projekt vezetői szerint az ESZA támogatása segítette az embereket a WAO rendszerből a munkaerőpiacra való átirányításának finombeállításában. Valójában a rendszer kidolgozása már olyan fokot ér el, hogy az egyes munkaközvetítő irodák már támogatás nélkül is működőképesek. Egy új iroda felállításakor az ESZA általában a beindítás költségeit fedezi, de ezt követően a költségeket, legalábbis elvben, a kedvezményezett irodák állják. Hoebink úr, a projekt koordinátora szerint az ESZA-nak köszönhető, hogy sikerült neki racionalizálnia a Passage folyamatot. „A támogatás időhöz és pénzügyi lélegzetvételhez juttatott bennünket, ugyanis nem kellett a program beindítási fázisában kizárólag az eredményekre összpontosítanunk” - meséli Hoebink úr.

A 3. számú célkitűzéshez tartozó projekt

Projekt-koordinátor

GAK/GMD

Tilburg

F.M.L.J: Hoebink úr

Telefax: +31 13 4656525

Projektidőszak

1995. január és december között

Finanszírozás (ECU)

Összesen	145.540
ESZA	65.315
Állami	80.225

Eredmények

A Passage iránymutatási programnak évente mintegy 100 résztvevője van, közülük mintegy 40-en kerülnek fizetett állásokba. 1995-ben a Passage 90 főnek nyújtott iránymutatást, közülük 58-an kerültek fizetett állásokba.

Franciaország: Nyelvtudással az álláslehetőségért

„kezdetben annak okát keressük, hogy a résztvevőnek miért nem sikerül állást találnia, majd ezt követően alakítjuk ki a stratégiát”

Franciaországban azok a bevándorló munkások, akik évekig úgy dolgoztak a gyártósorok mellett, hogy nem kellett franciául beszélniük, könnyen szembetalálhatják magukat azzal a helyzettel, amikor feleslegessé válnak: az írott és a beszélt francia nyelv szilárd ismerete alapvető feltétele annak, hogy valaki hatékonyan tudja eladni magát a munkaerőpiacon. Mi több, úgy tűnik a képzési programok átsiklottak az írni-olvasni csak félig tudó vagy gyakran írástudatlan bevándorló munkások speciális igényein. A kormány és az ESZA által támogatott program ezt a helyzetet kívánja orvosolni.

Françoise Bayade, a Department of Population and Migration (Népességügyi és Migrációs Főosztály) projekt koordinátora szerint: „A franciát úgy kívánjuk tanítani, hogy azt az álláskeresés során hasznosítani lehessen.” Az 1994-ben hatéves időszakra indított program két intézkedésből tevődik össze: az egyik bevándorlóknak és menekülteknek szól, ez összesen 72.000 résztvevőt vonzott 1996-ban, a másik pedig az oktatók képzését szolgálja, ez 8.000 hallgatót vonzott.

Szilárd alapok

A program célkitűzése az, hogy 6 hónap alatt szilárd alapokat adjon a tanfolyam résztvevőinek az írni-olvasni és számolni tudás területén, továbbá álláskeresői technikákkal is felvértezze őket. Ezen kívül olyan konkrét területeken is folyik képzés, mint például a köztisztaság, az építőipar és a vendéglátóipar. Az oktatók a tanfolyam végét követően gyakran még további 3 hónapig tartják a kapcsolatot a résztvevőkkel tanácsadás és erkölcsi támogatás formájában. Az ESZA és az állam által támogatott, 1956-ban a bevándorlók beilleszkedésének elősegítésére alapított Social Action Fund (FAS - Szociális Fellépési Alap) szorosan együttműködnek a programban. „A képzést mindkét szervezet az álláskereső egyik eszközének tekinti”, mondja Isabelle Pelle-Guetta az FAS ESZA referense.

A 35 éves marokkói Fatimának különösen szüksége volt a képzésre. Korábban takarítóként dolgozott, ahol három évvel ezelőtt mondtak fel neki létszámleépítés miatt. Habár már 11 éve élt Franciaországban, még mindig írástudatlan volt és nehezen talált állást. „Amikor új állás után kezdtem nézni,” - meséli „nyomtatványokat kellett volna kitöltenem, és nem tudtam, hogyan kell. Minden alkalommal ideges lettem. De most már magabiztosabb vagyok.” Fatimát a Nemzeti Foglalkoztatási Iroda (ANPE) mindössze három hónapja küldte a montreuili székhelyű felnőttoktatási központba, de az előnyök már most látszanak. „Már le tudom írni a nevemet és a családi állapotomat, és el tudom olvasni a lapok kisebb hirdetéseit.”

Ayade Bousta a montreuili képviselő igazgatója szerint: „Kezdetben annak okát keressük, hogy a résztvevőnek miért nem sikerül állást találnia, majd ezt követően alakítjuk ki a stratégiát.” Az igazgató csoportja hét oktatóból áll, közülük hárman teljes munkaidőben a helyi munkáltatókkal való kapcsolatokat építik. Bousta kisasszony megjegyzi, hogy a képviselőjében megforduló bevándorlók 43%-a munkát talál. Ezt részben a bevándorlók tanulási hajlandóságának, részben a szakképzetlen munkaerő nagy fluktuációjának tudja be. Ám a program előnyei felől semmi kétsége nincs: „Az álláskeresés érdekében végzett francia nyelvtanulás segíti a beilleszkedést a többségi társadalomba.”

A 3. számú célkitűzéshez tartozó projekt

Projekt-koordinátor

Ministry of Labour (Munkaügyi Minisztérium)

Department of Population and Migration (Népességügyi és Migrációs Főosztály)

Párizs

Françoise Bayade kisasszony/asszony

Telefax: +33 1 40 56 42 96

Projekt partnerek

Social Action Fund (FAS - Szociális Fellépési Alap)

Szolgálat Oktatók

Regional Delegations of FAS (A FAS Regionális Képviselői)

DDASS (Egészségügyi és Szociális Főosztály)

Helyi Szövetségek

Helyi partnerek

Projektidőszak

1994-1999

Finanszírozás (ECU)

16. számú intézkedés - Oktatók képzése

Összesen	24.330.000
ESZA	11.840.000
Állami	12.490.000

17. számú intézkedés - Bevándorlók és menekültek programja

Összesen	157.305.000
ESZA	70.420.000
Állami	86.885.000

Résztvevők

16. számú intézkedés: 8.000 hallgató oktató iratkozott be 1996-ban.

17. számú intézkedés: 72.000 bevándorló vett részt a tanfolyamokon 1996-ban. Közülük 1.600 volt a menekült.

Eredmények

Összesen 30% talál állást, 15% pedig képzésre iratkozik be.

Németország: Isten hozta Németországban

„a tartós együttműködési struktúrák igen fontosak az elhelyezkedési lehetőségek biztosítása szempontjából”

Az újonnan érkező bevándorlóknak és menekülteknek nehézségekkel kell szembenéznük a befogadó ország munkaerőpiacára lépve. A nyelvi és kulturális különbségek mellett olyan akadályok is szinte ellehetetlenítik a munkaerőpiacon való megjelenésüket, és növelik a tartós munkanélküliség veszélyét, mint például a nem megfelelő képzettség és az alacsony szintű munkavállalói készségek. A németországi Wuppertalban a „Fiatal bevándorlók képesítési programja” újszerű módon emelkedik felül ezen a kihíváson. A fiatalokra szabott projekt a Quami névre hallgat.

A foglalkoztatásról szóló közösségi kezdeményezés Pályakezdés ágának pénzügyi támogatásával az 1995. októberében elindult projekt összesen 18, újonnan érkezett fiatal bevándorlót érint. A Quami program a nyelvtanítást ötvözi a szociális és kulturális orientációval. Azon túlmenően, hogy az érintett fiatalokat felkészíti a középiskolai végbizonyítvány megszerzésére, a német életformát és munkagyakorlatot is bemutatja nekik.

Hálózati kapcsolatokkal az állásszerzéshez

A projekt célkitűzése nem pusztán a formális iskolai végbizonyítványok megszerzésének új módjaira irányul, hanem a szakképzésbe is be kívánja vonni a bevándorlókat. A Quami projekt olyan megközelítési módot követ, amely integrálja nem csak a fiatalok és szüleik, hanem a helyi hatóságok, képzési szervezetek, foglalkoztatási szolgálatok és üzleti körök hálózatát. A projekt a résztvevőket támogatja és felkészíti a pályaválasztásra, hogy eldönthessék, melyik a számukra leginkább megfelelő képzés. A gyakorlati munkatapasztalatokat is ösztönzi a helyi üzleti körökben folytatott gyakornokság révén.

Detlev Vonde projektvezető szerint a projektképzés jó eredményekkel szolgált: „Támogató munkánk és képzésünk eredményeként minden résztvevőnek sikerült elvégeznie a középiskolát. Majdnem 60%-uk pedig munkavállalási szerződést is kötött.

Ötletek megosztása

A hálózati megközelítés kikövezte a jövő útját. „Reményeink szerint ez a megközelítési mód lesz a bevett gyakorlat a fiatal bevándorlók és menekültek németországi, illetve más európai uniós tagállamokbeli befogadásának. A tartós együttműködési struktúrák - különösen a vállalatokkal, munkaközvetítőkkel, pályaválasztási tanácsadókkal, stb. - igen fontosak az elhelyezkedési lehetőségek biztosítása szempontjából” - mondja Vonde úr.

A projekt transznacionális jellege a gyakorlati tapasztalatra épülő tanulási lehetőségek jelentős keretét teremtette meg, ezáltal a gyakornokok képesek a jártasságok megszerzésére és bizonyítására. A szakképzésben érintett oktatóktól, mentoroktól és konzulensektől elvárt interperszonális és önértékelési készségek ismerete is kidolgozásra került a nemzetek közötti együttműködésben. Ahogy Detlev Vonde fogalmaz: „a többi európai ország hasonló projektjeivel való együttműködési erőfeszítések igen fontosak voltak a fiatal bevándorlók

szempontjából. A személyes fejlődés, a társadalmi beilleszkedés és a foglalkoztatás irányába mutató egyéni utakat európai megközelítésbe helyezte.”

Hosszú távú előnyök

A kétéves Quami projekt 18 bevándorló munkához vezető útjának finanszírozását segítette. Közülük ma tizenegyen állásban vannak. A Quami projekt megszerzett iskolai végbizonyítványok és munkavállalási szerződések számában megjelenő eredményessége alapján Detlev Vonde kiemeli a feladat hatékonyságát: „Nem csak a tartós munkanélküliség költségei kezelésére kínál jobb alternatívát, hanem az egyén számára is sokkal kedvezőbb.”

Foglalkoztatás-Pályakezdés projekt

Projekt-koordinátor

QUAMI

Wuppertal, Németország

Dr. Detlev Vonde

Telefax: +49 202 60 78 40

Projekt partnerek

Centro de Formación, Spanyolország

Greta Leman, Franciaország

Wakefield College, Egyesült Királyság

Projektidőszak

1995-1997

Finanszírozás (ECU)

Összesen	656.312
ESZA	179.911
Állami	443.226
Magán	33.175

Eredmények

A projektben az indulás óta 18 fiatal bevándorló vett részt, közülük 11 állást talált.

Luxembourg: A tudatosság fokozása minden fél részéről

„keményen dolgoztunk azért, hogy mindkét oldalon leküzdjük az előítéleteket és a félelmeket”

A luxembourgi Bettange sur Mess falujában 200 szellemileg sérültet számláló közösség él és dolgozik egy gazdaságban a Luxembourg Association of Parents of Mentally Handicapped Children (Apehm - Szellemileg Sérült Gyermek Szüleinek Luxembourgi Szövetsége) alkalmazásában álló gondozók és oktatók felügyelete mellett. A közösség terményeinek értékesítéséből befolyt nyereséget visszaforgatják a projektbe, amely az ESZA és a luxembourgi hatóságok támogatását is élvez. Ugyanakkor miközben a Bettange sur Mess-i közösség tagjai védett környezetben dolgoznak, a háttérben meghúzódó alapvető célja az, hogy többségüket felkészítse a dolgozó életformára. A projekt vezetője, Liette Braquet szerint: „Csak azokat fogadjuk be, akikről azt gondoljuk, leküzdhető nehézségekkel néznek szembe. Célunk mindig az, hogy segítsünk az általunk befogadottaknak a lehető

leggyorsabban beilleszkedni a társadalomba, főként azért, hogy felkészítjük őket a dolgozó életformára.”

Ezért az Apemh a Bettange sur Mess-i projekthez egy képzési és iránymutatási főosztályt is felállított az ESZA támogatásával. A szociális munkásokból, pszichológusokból és szakoktatókból álló képzési főosztály feladat megtanítani a szellemileg sérülteknek a dolgozó életforma által megkövetelt készségeket. Az újonnan érkezők több területen is elméleti képzésben vesznek részt. Arra is biztatják őket, hogy a gyakorlati feladatok lehető legszélesebb körén dolgozzanak, hogy felfedezhessék saját szakmai érdeklődési köreiket és képességeiket. Az új hatásokra legjobban reagálókat egy „gyorsított” beilleszkedési programra választják ki.

Fogékonyá tenni az érintettek

Első lépésként az Apemh a kis- és közepes méretű vállalkozásokkal ápolta kiterjedt kapcsolatrendszerre támaszkodva keres olyan munkáltatót, aki hajlandó felvenni valamelyik „gyorsított” jelöltet. Ha ez sikerült, a résztvevő intenzív oktatásban részesül a szükséges alapkészségek terén: higiénia, pontosság, csoportviselkedés, stb. Ezt követi a jelölttől az új állásban megkövetelt konkrét készségek gyorstalpaló tanfolyama. Az Apemh megközelítési módja szokatlan abból a szempontból, hogy ugyanannyi időt szán a leendő munkáltatónak a korlátozott cselekvőképességű munkavállaló igényeire való fogékonyá tételére, mint amennyit a résztvevő képzésére szán. Gyakran a résztvevő szüleit is meg kell győzni arról, hogy az Apemh közösség védőburkának elhagyása jelenti a legjobb megoldást gyermekük számára. Szociális munkások egész csoportja áll készen arra, hogy az érintettek aggodalmait eloszlassák. Végül, amikor a résztvevő belép az új munkahelyére, először egy személyes oktató is csatlakozik hozzá.

Jelenleg az Apemh 50 boldog, munkavállaló résztvevő fejlődését kíséri figyelemmel. A szakképzetlen munkások minimálbérét kapják, amelyhez az állam 40 és 60% közötti összeggel járul hozzá az adott résztvevő korlátozott cselekvőképességének súlyosságától függően. A projekt rendkívül sikeres, mindössze elenyésző számban tart nyilván teljes kudarcot vagy elbocsátást. Vannak olyan résztvevők is, akik már több mint 10 éve ugyanannál a munkáltatónál dolgoznak. „Keményen dolgoztunk azért, hogy az előítéleteket és a félelmeket mindkét oldalon leküzdve eloszlassuk a korlátozott cselekvőképességűekkel kapcsolatos negatív képet”, mondja Liette Braquet.

A 3. számú célkitűzéshez tartozó projekt

Projekt-koordinátor

Luxembourg Association of Parents of Mentally Handicapped Children (Apemh - Szellemileg Sérült Gyermek Szüleinek Luxembourgi Szövetsége)

Bettange sur Mess

Liette Braquet kisasszony/asszony

Telefax: +352 37 93 94

Projekt partnerek

Kräizberg Foundation/IMC (Alapítvány)

Projektidőszak

1994-1999

Finanszírozás (ECU)

Összesen	6.640.000
----------	-----------

ESZA	2.990.000
Állami	3.650.000

Eredmények

A legutolsó 50 beiratkozó közül 21 főt vettek fel, 24 elhelyezkedési programokba került, 5 pedig alapképzésben vesz részt.

Portugália: A megfelelő hurokat pengetni

„mostanra több mint 500 embert segítünk”

Nem volt könnyű meggyőzni a fiatal afrikai táncosok egy csoportját, hogy együtt lépjenek fel egy cigányzenekarral a Lisszabontól 20 kilométerre délre fekvő Seixal helyhatóság Arrantela nevű régiójában. Mégis, az „Afrika lányai” és a „Mini cigányok” együtt léptek fel a „Több kultúra, de egyetlen élet” elnevezésű ESZA támogatásban megvalósuló projekt irányítása mellett; ennek a kezdeményezésnek az a célja, hogy a konfrontációval és etnikai feszültségekkel terhes vegyes lakosság mindennapi életén javítson.

A projekt 1996-tól 1998-ig futott Arrantela régió Quinta do Cabral és Boa Hora nevű körzeteiben, ahol négyezren élnek roskadozó lakhelyeken mindenféle zöld terület és komfort nélkül. A helyzetet csak bonyolítja, hogy cigánycsaládok egy csoportja verte fel otthonát a Quinta do Cabral kellős közepén lévő viskónegyedben.

„Konfliktusok vannak a cigányok és az afrikaiak között” - mondja Maria Sousel Castanheira, a Községi Népjóléti Központ igazgatója és a projekt támogatója. A fehér közösség pedig nem bízik a cigányokban, akiket gyakran vádolnak kábítószer-kereskedéssel.

A konfliktusok csökkentésének és az egymás iránti általános megértés javításának elősegítésére az ESZA hozzávetőlegesen évi 150.000 ECU-t biztosított ehhez a projekthez 1996-ban és 1997-ben, azaz a teljes költségvetés 75%-át. A kezdeményezésben szociális segítők, pszichológusok, egy csecsemőoktató és hat kulturális vezető vett részt. „Mostanra több mint 500 embert segítünk”, mondja a csapat koordinátora, Ana Isabel Carichas.

Kultúrák egyesítése

A projekt megfelelő számú kezdeményezést vállalt az eltérő kultúrák egyesítésére vonatkozó ajánlatában. 1997 közepén a projekt az iskolákkal és más helyi szervezetekkel közösen például részt vett a Seixali Interkulturális Héten. Az afrikai és cigány csoportokon kívül egy színtársulatot is tanítottak zenére, kultúrára és drámára. A jeleneteket olyan utcákon adták elő, ahol általában a fiatalok töltik szabadidejüket, miközben tengerparti túrákat, táborozását és sétákat is szerveztek a nyári szünidő alatt.

Számos család először a gyermekek oltására irányuló és az egészségügyi központtal közösen indított kezdeményezés nyomán került kapcsolatba a projekttel. Ezt egy gasztronómiai vásár követte, ahol különböző hagyományos ételeket osztottak meg egymással a helyi intézmények képviselői részére szervezett etnikumközi banketten.

Bölcsődei együttműködés

Raquel Moreira, Maria do Céu Coreia, Rosário Nini és Argentina Baptista mind úgy érzi, hogy életét megváltoztatta a projekttől kapott finanszírozásnak köszönhetően elvégzett gyermekgondozási képzés. A képzés befejezését követően egyesítették erőiket más szövetségekkel, hogy Arrantela régi részén bölcsődei együttműködést hozzanak létre, ahol a három év alatti kisgyermekek gondozását tudják biztosítani.

Argentina Baptista számára a bölcsődében kapott új állása egy megvalósult álom. Azelőtt állandóan távol kellett lennie a fiától, amikor még hajnal előtt eljött otthonról és csak egész későn ért haza. „A növekedést csak az ágyban láthattam” - mondja. Most az új állásának köszönhetően ez a rémálma végleg elmúlt.

A 3. számú célkitűzéshez hasonló az 1. számú célkitűzéshez tartozó fellépés

Projekt-koordinátor

Várias Culturas Uma Só Vida

Seixal

Ana Isabel Carichas kisasszony/asszony

Telefax: +351 1 222 30 51

Projekt partnerek

Junta de Freguesia da Arrantela

Centro de Saúde do Seixal

Câmara Municipal do Seixal

Serviço de Psicologia e Orientação das Escolas da Arrantela

Centro Regional de Segurança

Social de Lisboa e vale do Tejo-Serviços de Acção Social de Almada e Seixal

Projektidőszak

1996-1998

Finanszírozás (ECU)

Összesen (1996-1997)	379.375
ESZA	303.500
Állami	75.875

Eredmények

A projekt segítette csökkenteni a faji feszültséget és becslések szerint mintegy 500 személyt érintett. A bölcsődei gyermeknevelők részére szervezett tanfolyam a 12 résztvevő közül 4 számára állást eredményezett a helyi bölcsődében.

Belgium: Segítő kéz a hátrányos helyzetűeknek

„vannak nagy, és vannak kis munkahelyi képzési programok. Nagyon sok múlik a helyi hatóság tettekre készségén”

Ahogy Európa megkísérli átalakítani gazdaságának szerkezetét, hogy kezelni tudja az erősen műszakivá váló és szakosodó piacokat, úgy általában a gyakorlattal nem rendelkező és szakképzetlen álláskeresőnek a legnehezebb munkát találnia. Am egyre többen kerülnek ki a szociális hálóból: csődbe ment egyéni vállalkozók, munkanélküli segélyre nem jogosult munkások, csak hogy néhányat említsünk. Számukra csak a népjóléti ellátás jelenti az egyetlen menedéket. Belgiumban olyan programot indítottak el, amelynek célja a népjóléti ellátásban részesülők egy részét munkához segíteni.

A TOK-EFD (ez a hátrányos helyzetűek foglalkoztatását és képzését jelenti) egy sor olyan projektet támogat, amelyet a Public Centres for Social Welfare (PCSW - Népjóléti Közszolgálati Központok) indított el szerte az országban. A projektek szemlélete eltérő, de mind ugyanazt próbálja elérni: segíteni az álláskeresőket bejutni a munkaerőpiacra azáltal, hogy felfrissítik munkatapasztalataikat és kihasználják a rendelkezésre álló képzési

lehetőségek egész sorát. A TOK-EFD szervezői szerint ez Belgium egyik legfontosabb, a létminimum alatt élőkkel foglalkozó projektje.

Az embereknek munkához való visszasegítésében a projekt egyik szembeötlő jellemzője az, hogy maga a PCSW veszi fel fizetési listára a résztvevőket különböző megbízások teljesítésére.

Másképpen megfogalmazva, a projekt sikere nagyrészt a résztvevőknek a PCSW körében eltöltött időt végigkísérő egyénre szabott támogatásnak köszönhető. A „munkához vezető út” koncepciójára helyezett hangsúly miatt a PCSW számos belső és külső partnert mozgat meg annak érdekében, hogy ebben segítsen.

Helyi projektek támogatása

A PCSW minden népjóléti juttatásban és a PCSW támogatásában részesülő személy után 2.450 és 3.650 ECU közötti összeget kap. Caymax asszony, a TOK-EFD titkára szerint: „Vannak nagy, és vannak kis munkahelyi gyakorlati és képzési programok. Nagyon sok múlik a helyi hatóság nagyságán. Olykor több PCSW dolgozik össze és nyújt be együttes ajánlatot.” A különböző projektek egész sora részesült támogatásban. A program sikerére utaló jel lehet az, hogy több mint 70 PCSW próbált meg csatlakozni hozzá, és számos más szövetség is bevonásra került. 1996-ban több mint 800 személy részesült képzésben a program keretében” - teszi hozzá Caymax asszony.

Helyi sikerek

De hogyan működik mindez? Kortrijkban például egy elhagyatott ipartelepelt újítottak fel és alakították át védett lakásokat nyújtó lakóteleppé. Szakképzetlen és betanított helyiek végezték a munkát, húzták a falakt, tapétáztak és burkoltak. A programhoz csatlakozók a VDAB-nál a (flamand foglalkoztatási hivatal) 1 hónapos képzésében részesültek.

Bruges-ben egy csoport betanított és szakképzetlen nő részesült hathetes háztartási képzésben, majd ezt követően a PCSW hatáskörébe tartozó idősök otthonában és más létesítményekben kaptak állást. A szokásos foglalkoztatási körökben való álláskeresés szempontjából lényeges különféle szociális készségeket is tanultak.

Leuvenben a „het Spit” használtcikk-bolt vett fel a TOK-EFD által elhelyezett álláskeresőket különböző árucikkek értékesítésére az öreg bakelit lemezektől a söröspoharakig. Az álláskereső ott részesülnek képzésben, ott kötnek munkavállalási szerződést és keresnek minimálbért.

A 3. számú célkitűzéshez tartozó projekt

Projekt-koordinátor

TOK-EFD

De Stoop úr

Brüsszel

Telefax: +32 2 511 40 32

Projektidőszak

1994-1999

Finanszírozás (ECU)

Összesen (1997)	15.800.000
ESZA	3.500.000

Állami	11.530.000
--------	------------

Eredmények

1994 és 1997 között 10 hallgató közül négy állást talált vagy további tanfolyamra iratkozott be a tanfolyamot követően.

Olaszország: Egyengetni az új közösségbe vezető utat

„az oktatók európai méretű hálózatának megteremtése rendkívül pozitív fejlemény”

Az új közösségekbe kerülő bevándorlók előtt álló gondok olykor elrettentők is lehetnek. A hazájukból egy másik országba egy jobb élet reményében kivándorlók egyedül, család nélkül a depresszióval jellemezhető életet eredményező problémásorozattal találhatják szembe magukat.

A tisztas lakhatás vagy a szociális szolgáltatások megszerzésének gondjai visszavezethetők a társadalmi beilleszkedés hiányára. Ezt pedig csak egy hatékonyabb integrációs folyamat oldhatja meg.

Az integráció rendszerezett megközelítésének egyik példája négy észak-olasz tartomány összefogásában valósul meg. Az ESZA által a foglalkoztatásról szóló közösségi kezdeményezés Integra része által támogatott Odüsszeia gyakorlat a bevándorlóknak segít új környezetükbe beilleszkedni Lombardia, Piemont, Liguria és Emilia-Romagna tartományaiban. Ezekben a régiókban a hozzávetőlegesen 375.000 bevándorló az ott élő közel 19 milliós lakosság 1,72 százalékát teszi ki.

Az Odüsszeia új ötleteket vesz át Olaszországba spanyolországi és belgiumi partnerektől. Bruno Ducoli úr, a belga CBAI bevándorlási programokkal több éven át foglalkozó munkatársa szerint 14 éve alakultak ki az integráció felgyorsításának módjai, amelyekben a bevándorlókat már „erőforrásnak” és nem „költségnek” tekintették.

Az olasz régiókba a bevándorlók közel negyede érkezik Európa más részeiből, 17 százaléka Afrikából (főként Észak-Afrikából), 17 százaléka Ázsiából, és 15 százaléka Latin-Amerikából. A bevándorlók fele nő. Mind a férfiak, mind a nők többsége egyedülálló és szinte mindannyian elég jól beszélnek olaszul. Kisebb gyárakban, családi vállalkozásoknál, gazdaságokban és igen gyakran az idősek, gyermekek és fogyatékosok személyes segítségével helyezkednek el.

Általában jól iskolázottak, különösen a távoli helyekről, például Latin-Amerikából, Ázsiából, a csendes-óceáni szigetekről és a Szaharától délre eső afrikai országokból érkezők. Az újonnan érkezőknek azonban gyakran olyan állásokat is el kell fogadniuk, amelyek nem jelentenek létbiztonságot. Ez olykor annak is a következménye, hogy nehéz helyesen felmérni a szakképzettségüket.

Az Odüsszeia 24 oktatóból álló hálózatot épít ki, ami egy teljesen új szakmát jelent. Ez a csoport fogja oktatni a szociális munkásokat. A tanfolyamokon résztvevő jelöltek maguk az újonnan érkezők, illetve az olaszok közül kerülnek ki. A képzés alapszinten 430 órából áll, amit 420 órányi egyéni vagy csoportos kutatás követ. A képzés egyes részeire Olaszországon kívül, Spanyolországban vagy Belgiumban kerül sor.

Az előlegezett kiadásokon kívül a képzésért külön pénzügyi ellentételezésben nem részesülő oktatók egyik jellemző alakja a genovai Daniela Maranzana asszony, akinek már van egy egyetemi végzettsége pszichológiából. Daniela üdvözli azt az elképzelést, hogy a szociális munkásokat meg kell tanítani, hogyan kezeljék a letelepedőt „ügyfélként”, ami által a

bevándorlók pozitívabban járulhatnak hozzá a befogadó közösségekhez. „Az oktatók európai méretű hálózatának megteremtése rendkívül pozitív fejlemény” - teszi hozzá.

Foglalkoztatás-Integra projekt

Projekt-koordinátor

Caritas Italiana - Progetto Odissea

Genova

Antonio Germano Garatto úr

Telefax: +39 10 255310

Projekt partnerek

Federación Andalucía Acoge, Spanyolország

CEPAIM - Consorcio de Entidades para la Acción Integral con los Migrantes, Spanyolország

CBAI - Centre Bruxellois d'Action Interculturelle, Belgium

Projektidőszak

1996-1998

Finanszírozás (ECU)

Összesen	293.460
ESZA	132.057
Állami	112.659
Magán	48.744

Eredmények

24, a bevándorlók társadalmi beilleszkedésében dolgozó szociális munkások betanítására képzett oktatóból álló erőforrás kialakítása van folyamatban.

ESZA adatok és kapcsolattartási pontok az Európai Unióban

Az ESZA összesített megoszlása tagállamok szerint az 1994 és 1999 közötti időszakra, közösségi kezdeményezések nélkül

Ausztria	531
Belgium	751
Dánia	339
Egyesült Királyság	5477
Finnország	525
Franciaország	4698,8
Görögország	2561
Hollandia	1357
Írország	1953
Luxemburg	269
Németország	6745
Olaszország	4903
Portugália	3149
Spanyolország	8591
Svédország	6519

millió ECU

Az árak a határozatok időpontjában egyeztetve

Az ESZA megoszlása a 3. számú célkitűzés keretében tagállamok szerint az 1994 és 1999 közötti időszakra

Ausztria	334
Belgium	396,2
Dánia	263
Egyesült Királyság	3156,5
Finnország	258,4
Franciaország	2562,4
Hollandia	923
Luxemburg	21
Németország	1682
Olaszország	1316
Spanyolország	1474
Svédország	347

millió ECU

Az árak a határozatok időpontjában egyeztetve

A teljes egészében az 1. számú célkitűzés alá tartozó országok (Írország, Görögország és Portugália) nem rendelkeznek külön felosztással a 3. számú célkitűzés keretében, hanem az 1. számú célkitűzés keretében végzik a 3. számú célkitűzéshez tartozó tevékenységeket

Az Employment közösségi kezdeményezés költségvetése tagállamok szerint az 1994 és 1999 közötti időszakra

Ausztria	0
Belgium	8,7
Dánia	2,7
Egyesült Királyság	40,6
Finnország	6,6
Franciaország	38,2
Görögország	16,8
Hollandia	11,4
Írország	18,6
Luxemburg	0
Németország	40,1
Olaszország	80,8
Portugália	9,7
Spanyolország	83,6
Svédország	4,1

millió ECU
1996-os áron

Az Employment közösségi kezdeményezés Integra részének teljes költségvetése

Ausztria	5,8
Belgium	11,6
Dánia	3,5
Egyesült Királyság	51,4
Finnország	8,6
Franciaország	49,3
Görögország	15,3
Hollandia	15,3
Írország	19,8
Luxemburg	0,1
Németország	51,2
Olaszország	104,1
Portugália	8,0
Spanyolország	98,0
Svédország	5,6

millió ECU
1996-os árakon

Az Employment közösségi kezdeményezés Now részének teljes költségvetése

Az Employment közösségi kezdeményezés költségvetése tagállamok szerint az 1994 és 1999 közötti időszakra

Ausztria	11,2
Belgium	13,2
Dánia	3,7
Egyesült Királyság	48,1
Finnország	9,3
Franciaország	51,3
Görögország	15,2
Hollandia	18,4
Írország	22,7
Luxemburg	0,1
Németország	53,0
Olaszország	107,7
Portugália	11,5
Spanyolország	120,7
Svédország	7,5

millió ECU
1996-os árakon

A foglalkoztatásról szóló közösségi kezdeményezés Horizon részének teljes költségvetése

Ausztria	4,5
Belgium	9,9
Dánia	3,1
Egyesült Királyság	44,9
Finnország	7,2
Franciaország	43,9
Görögország	14,3
Hollandia	14,9
Írország	17,9
Luxemburg	0,1
Németország	45,8
Olaszország	92,6

Portugália	8,3
Spanyolország	104,1
Svédország	5,6

millió ECU
1996-os áron

A foglalkoztatásról szóló közösségi kezdeményezés Youthstart részének teljes költségvetése

Az ESZA irodái

Az ESZA irodái az Európai Unióban

België/Belgique

Szövetségi szinten

Ministère de l'Emploi et du Travail/Ministerie van

Tewerkstelling en Arbeid

Rue Belliard 53 / Belliardstraat 53

B-1040 Bruxelles-1040 Brussel

Tel: +(32-2) 233 46 91

Fax: +(32-2) 233 47 38

A francia területen

Cellule FSE

WTC Tour 1,14^e étage

Bld. E. Jacquain, 162, Bte 16

B-1210 Bruxelles

Tel: +(32-2) 207 75 38 / 40 / 16 / 17

Fax: +(32-2) 203 03 45

A flamand területen

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

Europese Sociale Zaken

Markiesstraat I

B-1000 Brussel

Tel: +(32-2) 507 44 24

Fax: +(32-2) 507 44 25

A német területen

FOREM

Deutschsprachige Gemeinschaft

Klötzerbahn, 32

B-4700 Eupen

Tel: +(32-87) 74 21 80

Fax: +(32-87) 55 70 85

Brüsszel

ORBEM

Bld Anspach,65 /Anspachlaan 65

B-1000 Bruxelles / Brussel

Tel: +(32-2) 505 14 11

Fax: +(32-2) 511 30 52

Danmark

Arbejdsministeriet

Socialfondssektionen

Holmens Kanal 20

DK-1060 Denmark

Tel: +(45-33) 92 59 00

Fax: +(45-33) 12 13 78

Deutschland

Bundesministerium für Arbeit und Sozialordnung

Referat VII 3

D-53123 Bohn

Tel: +(49-228) 527 27 16

Fax: +(49-228) 527 12 09

Ellada

ESF Mission

Ministry of Labour

Peiraios 40

GR-10182 Athens

Tel: +(30-1) 524 98 63

Fax: +(30-1) 524 19 77

España

U.A.F.S.E.

Pio Baroja 6

E-28071 Madrid

Tel: +(34-1) 574 69 03

Fax: +(34-1) 574 16 01

France

Département FSE et programmes communautaires

Ministère de l'emploi et de la solidarité

Square Marc Hymans 7

F-75741 Paris Cedex 15

Tel: +(33-1) 44 38 30 01

Fax: +(33-1) 44 38 34 13

Ireland

Department of Enterprise and Employment

ESF Mission

Adelaide Road 65a

IRL-Dublin 2

Tel: +(353-1) 664 44 44

Fax: +(353-1) 676 48 52

Italia

Ministero del Lavoro e della

Previdenza Sociale

Missione FSE

Ufficio Centrale OFPL

Vicolo d'Aste 12 –

I-00159 Roma

Tel: +(39-6) 46 831

Fax: +(39-6) 43 58 85 45

Luxemburg

Ministère du Travail et de l'emploi

Mission FSE
rue Zithe 26
L-2939 Luxemburg
Tel: +(352) 478 61 12
Fax: +(352) 478 63 25

Nederland

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheit
Directie Arbeidsmark
Afdeling AAB
Postbus 90801
Anna van Hannoverstraat 4
NL-2505 LV Den Haag
Tel: +(31-70) 333 48 69
Fax: +(31-70) 333 40 07

Österreich

Bundesministerium für Arbeit und
Soziales
Abteilung III-ESF
Stubenring I
A-1010 Wien
Tel: +(43-1) 711 00 64 34

Fax: +(43-1) 711 00 60 49

Portugal

Comité de Coordenação do FSE
Avda, da República 90-2ºE
P-1050 Lisboa
Tel: +(35-1) 795 70 81/4
Fax: +(35-1) 795 76 48

Suomi

Ministry of Labour
ESR-toiminnasta vastaava johtaja
PO BOX 524
FIN-00101 Helsinki
Tel: +(358-9) 18 56 79 34
Fax: +(358-9) 18 56 89 98

Sverige

Arbetsmarknadsenheten
Arbetsmarknadsdepartementet

S-10333 Stockholm
Tel: +(46-8) 405 10 00
Fax: +(46-8) 209 859

United Kingdom

Department of Employment
European Communities Branch-
Level I
ESF Unit
Caxton House
Tothill Street
UK-London SW1H 9NF
Tel: +(44-171) 273 30 00
Fax: +(44-171) 278 33 09
Northern Ireland
Training & Employment Agency
Clarendon House
Adelaide Street 9-21
UK-Belfast BT2 8DJ
Tel: +(44-1232) 54 16 48
Fax: +(44-1232) 54 15 47

Az egyes országokban működő háttérintézmények - Az Employment közösségi kezdeményezés Now összetevőjének irodái

België

Ms. Katty DE LOOF
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap-EWBL / Afdeling Europa
Werkgelegenheid
Markiesstraat I
B-1000 BRUSSEL
Tel: +(32-2) 507 44 24
Fax: +(32-2) 507 44 25
E-mail: ludwig.fonck@vlaanderen.be

Belgique

Ms. Jenny CHARLIER
Cellule FSE
WTC Tour 1,14^{etage}, Bld.E. Jacq-
main 162, Bte. 16
B-1210 BRUXELLES
Tel:+(32.2) 207.76.41
Fax:+(32.2) 203.03.45
Email: fsc@mail.interpac.be

Danmark

Ms. Karin NORRIS
AMS- National Labour Market Authority
Blegdamsvej 56
DK-2100 KØBENHAVN R
Tel: +(45) 335.28.81.00
Fax: +(45) 33.14.71.76
Email: **Hiba! A könyvjelző nem létezik.**

Deutschland

Ms. Sibylle HONNEF
Tel: +(49.228) 985.99.10

Ms. Kirsten FROHNERT
Tel: +(49.228) 985.99.22
Europabüro für Projektbegleitung
Endenicher Strasse 125
D-53115 BOHN
Fax: +(49.228) 985.99.80

Ellada

Ms. Chryssa TAMBAKAOU
Ethniko Instituto Ergasias-EIE
6-8 Kosti Palama and Galatsiou Avenue
GR-111411 ATHINAI
Tel: +(30.1) 228.51.33
Fax: +(30.1) 228.51.22
Internet: www.eie.org.gr

España

Ms. Lourdes GARCIA
Instituto de la Mujer
Alamgro 36
E-28010 MADRID
Tel: (34.1) 347.79.75
Fax: (34.1) 347.80.73
Email: Ngomariz@mtas.es

France

Ms. Vicki DONLEVYY
RACINE
73-77, rue Pascal
FR-75013 PARIS
Tel: (33.1) 44.08.65.10
Fax: (33.1) 44.08.65.11
Email: Ngomariz@mtas.es
Internet: www.racine.asso.fr

Ireland

Ms. Patricia LEE

National Women's Council of Ireland
Lower Ground Floor, 16/20
Cumberland St South
IRL-2 DUBLIN
Tel: (353.1) 661.52.68
Fax: (353.1) 676.08.60
Email: now@iol.ie

Italia

Mr. Giovanni VERNA
CONSEDIN
Via del Tritone 169
I-00187 ROMA
Tel: +(39.6) 69.20.03.03
Fax: +(39.6) 678.69.10
Email: consedin@iol.it

Ms. Claude CATTAN
ISFOL
Via G.B. Morgagni 30/E
I-00161 ROMA
Tel: (39.6) 44.59.04.36
Fax: (39.6) 44.59.04.42
Email: isfol.now@iol.it
Internet: www.isfol.it
Internet: www.isfol.it

Ms. Olga TURRINI
ISFOL
Via G.B. Morgagni 30/E
I-001611 ROMA
Tel: +(39.6) 44.59.04.16
Fax: +(39.6) 44.59.04.21
Email: isfol.now@iol.it
Internet: www.isfol.it

Luxembourg

Ms. Anne Marie KAISER

ACORD International s.a.
10,Av.de la Fad'encerie
L-1510 LUXEMBOURG
Tel: +(352) 333.35.57
Fax: +(352) 33.28.88

Nederland

Mr.Dik KARSTEN
Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid-BUESI
Anna van Hannoverstraat 4
NL-2509 LV DEN HAAG
Tel: +(31.70) 333.43.56
Fax: +(31.70) 333.40.48
Email: T.W.C.M.KARSTEN@
minszw.unisource.nl

Österreich

Ms.Elke BENEKE
G.I.P.-Gemeinschaftsinitiativen
und
Programme der EU
Karl Schweighofergasse 1/5
A-1070 WIEN
Tel: +(43.1) 524.73.70.11
Fax: +(43.1) 524.73.70.20
Email: ademploi@ping.at

Portugal

Ms.Ana VALE

Ms.Euarda KAIZELER
GICEA
Av.da República 62-7§
P-1050 LISBOA
Tel: +(351.1) 796.93.61
Fax: +(351.1) 793.39.20
Internet: www.gicea.min-qemp.pt

Suomi

Ms.Varpu WEIJOLA
Ministry of Labour
PO Box 524
FIN-00101 HELSINKI
Tel: +(358.9) 18.56.90.81
Fax: +(358.9) 18.56.90.50

Sverige

Ms.Ulla-Karin KINELL
Tel: +(46.8) 453.72.20
Ms.Eva LOFTSSON
Tel: +(46.8) 453.72.25
Mr.Christian RÄBERGH
Tel: +(46.8) 453.72.19
The Swedish EU Programme
Office
Kungsgatan 8,3rd floor-BOX 7785
S-10396 STOCKHOLM
Fax: +(46.8) 453.72.01
Internet: www.eupro.se

United Kingdom

Ms.Rachel BRACKWELL
ECOTEC
Priestley House, 28-34 Albert
Street
GB-B4 7UD BIRMINGHAM
Tel: +(44.121) 616.36.60
Fax: +(44.121) 616.36.80
Email: employment@ecotec.co.uk
UK Northern Ireland
Mr.Michael HEGARTY
PROTEUS
Edgewater Office Road,
8 Edgewater Road
GB-BT3 9JQ BELFAST
Tel: +(44.1232) 37.10.23
Fax: +(44.1232) 37.10.24
Email: : cini@proteus-ni.org
Internet: www.proteus-ni.org

**Közösségi szintű szakmai
segítségnyújtás**

Gerhard WELBERS
EUROPS
2/3 Place du Luxembourg
B-1050 Brussels
Tel: +(32.2) 511.15.10
Fax: +(32.2) 511.19.60
Email: adapt@europs.be

Az egyes országokban működő háttérintézmények - Az Employment közösségi kezdeményezés Integra összetevőjének irodái

België Mr.Ludwig FONCK Ministerie van de Vlaamse Gemeen- schap-EWBL/Afdeling Europa Werkgelegenheid Markiesstraat I B-1000 BRUSSEL Tel: +(32 2) 507.44.28 Fax: +(32 2) 507.44.25 Email: ludwig.fonck@vlaanderen.be e	Europabüro für Projektbegleitung Endenicher Strasse 125 D-53115 BOHN Fax: +(49.228) 985.99.80	IRL-I DUBLIN Tel: +(353.1) 872.31.00 Fax: +(353.1) 872.38.40 Email: : Wrc@iol.ie
Belgique Ms.Jenny CHARLIER Cellule FSE WTC Tour 1,14 ^e étage, Bld.E.Jacqmain 162,Bte.16 B-1210 BRUXELLES Tel: +(32.2) 207.76.41 Fax: +(32.2) 203.03.45 Email: fse@mail.interpac.be	Ellada Ms.Athanasie PIPERGIA Ethniko Instituto Ergasias-EIE 6-8 Kosti Palama and Galatsiou Avenue GR-11141 ATHINAI Tel: +(30.1) 228.51.33 Fax: +(30.1) 228.51.22 Email: nli@itel.gr Internet: www.eie.org.gr	Italia Mr.Giovani VERNA CONSEDIN Via del Tritone 169 I-00187 ROMA Tel: +(39.6) 69.20.03.03 Fax: +(39.6) 678.69.10 Email: consedin@iol.it Ms.Alessandra FELICE ISFOL Via G.B. Morgagni 30/E I-00161 ROMA Tel: +(39.6) 44.59.04.20 Fax: +(39.6) 44.59.04.21 Email: isfol.horizon@iol.it Internet: www.isfol.it
Danmark Mr.Peter SANDERHOFF Socialministeriet Holmens Kanal 22 DK-1060 KØBENHAVN Tel: +(45) 33.92.93.00 Fax: +(45) 33.93.25.18 Email: DPPSA@SM.DK	España Mr.José DE SANTIAGO INSERSO Jinzo De Limia 58 E-28034 MADRID Tel: +(34.1) 347.86.32 Fax: +(34.1) 347.85.95	Ms.Olga TURRINI ISFOL Via G.B. Morgagni 30/E I-001611 ROMA Tel: +(39.6) 44.59.04.16 Fax: +(39.6) 44.59.04.21 Email: isfol.horizon@iol.it Internet: www.isfol.it
Deutschland Ms.Sibylle HONNEF Tel: +(49.228) 985.99.10 Mr.Ulrich FÖRSTER Tel: +(49.228) 985.99.21	France Ms.Marie Christine PALICOT RACINE 73-77. rue Pascal FR-75013 PARIS Tel: +(33.1) 44.08.65.10 Fax: +(33.1) 44.08.65.11 Email: info@racine.asso.fr Internet: www.racine.asso.fr	Luxembourg Ms.Anne Marie KAISER ACORD International s.a. 10,Av. de la Fad'encerie L-1510 LUXEMBOURG
	Ireland Mr.Tom RONAYNE Work Research Co-Operative 4 Lower Ormond Quay	

Tel: +(352) 333.35.57
Fax: +(352) 33.28.88

Nederland

Mr.Dik KARSTEN
Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid-BUESI
Anna van Hannoverstraat 4
NL-2509 LV DEN HAAG
Tel: +(31.70) 333.43.56
Fax: +(31.70) 333.40.48
Email: T.W.C.M.KARSTEN@
minszw.unisource.nl

Österreich

Ms.Elke BENEKE
G.I.P.-Gemeinschaftsinitiativen und
Programme der EU
Karl Schweighofergasse 1/5
A-1070 WIEN
Tel: +(43.1) 524.73.70.11
Fax: +(43.1) 524.73.70.20
Email: ademploi@ping.at

Portugal

Ms.Aurora FARINHA
Ms.Ana VALE
GICEA

Av.da República 62-7§
P-1050 LISBOA
Tel: +(351.1) 796.93.61
Fax: +(351.1) 793.39.20
Internet: www.gicea.min-qemp.pt

Suomi

Mr.Antti HUMMASTI
Ministry of Labour
PO Box 524
FIN-00101 HELSINKI
Tel: +(358.9) 18.56.90.85
Fax: +(358.9) 18.56.90.50

Sverige

Ms. Ulla-Karin KINELL
Tel: +(4608) 453.72.20
Ms.Eva LOFTSSON
Tel: +(46.8) 453.72.25
Mr.Christian RÍLBERGH
Tel: +(46.8) 453.72.19
The Swedish EU Programme
Office
Kungsgatan 8,3rd floor-BOX 7785
S-10396 STOCKHOLM
Fax: +(46.8) 453.72.01
Internet: www.eupro.se

United Kingdom

Ms.Fiona BATES
ECOTEC
Priestley House, 28.34 Albert
Street
UK-B4 7UD BIRMINGHAM
Tel: +(44.121) 616.36.60
Fax: +(44.121.) 616.36.80
Email: employment@ecotec.co.uk
UK Northern Ireland
Mr. Michael HEGARTY
PROTEUS
Edgewater Office Road,
8 Edgewater Road
UK-BT3 9JQ BELFAST
Tel: +(44.1232) 37.10.23
Fax: +(44.1232) 37.10.24
Email: cini@proteus-ni.org
Internet: : www.proteus-ni.org

**Közösségi szintű szakmai
segítségnyújtás**

Gerhard WELBERS
EUROPS
2/3 Place du Luxembourg
B-1050 Brussels
Tel: +(32.2) 511.15.10
Fax: +(32-2) 511.19.60
Email: adapt@europs.be

Az egyes országokban működő háttérintézmények - Az Employment közösségi kezdeményezés Youthstart összetevőjének irodái

België Mr. Ludwig FONCK Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap- EWBL / Afdeling Europa Werkgelegenheid Markiesstraat I B-1000 BRUSSEL Tel: +(32 2) 507.44.28 Fax: +(32 2) 507.44.25 Email: ludwig.fonck@vlaanderen.be	Europabüro für Projektbegleitung Endenicher Strasse 125 D-53115 BOHN Fax: +(49.228) 985.99.80	IRL-4 DUBLIN Tel: +(353.1) 668.41.81 Fax: +(353.1) 660.04.21 Email: nyci@aonad.iol.ie
Belgique Ms. Jenny CHARLIER Cellule FSE WTC Tour 1, 14 ^e étage, Bld. E. Jacquain 162, Bte. 16 B-1210 BRUXELLES Tel: +(32.2) 207.76.41 Fax: +(32.2) 203.03.45 Email: fse@mail.interpac.be	Ellada Ms. Athanasie PIPERGIA Ethniko Instituto Ergasias-EIE 6-8 Kosti Palama and Galatsiou Avenue GR-11141 ATHINAI Tel: +(30.1) 228.51.33 Fax: +(30.1) 228.51.22 Email: nli@itel.gr Internet: www.eie.org.gr	Italia Mr. Giovanni VERNA CONSEDIN Via del Tritone 169 I-00187 ROMA Tel: +(39.6) 69.20.03.03 Fax: +(39.6) 678.69.10 Email: consedin@iol.it Ms. Patricia PAGOTTO ISFOL Via G.B. Morgagni 30/E I-00161 ROMA Tel: +(39.6) 44.59.04.06 Fax: +(39.6) 44 59 04 21 Email: isfol.youthstart@iol.it Internet: www.isfol.it Ms. Olga TURRINI ISFOL Via G.B. Morgagni 30/E I-00161 ROMA Tel: +(39.6) 44.59.04.16 Fax: +(39.6) 44.59.04.21 Email: isfol.youthstart@iol.it Internet: www.isfol.it
Danmark Mr. Peter SANDERHOFF Socialministeriet Holmens Kanal 22 DK-1060 KØBENHAVN R Tel: +(45) 33.92.93.00 Fax: +(45) 33.93.25.18 Email: aci-dk@inet.uni-c.dk Internet: www.aciu.dk	France Ms. Fernanda MORA RACINE 73-77, rue Pascal FR-75013 PARIS Tel: +(33.1) 44.08.65.10 Fax: +(33.1) 44.08.65.11 Email: info@racine.asso.fr Internet: www.racine.asso.fr	Luxemburg Ms. Anne Marie KAISER ACORD International s.a. 10, Av. de la Fad'encerie L-1510 LUXEMBOURG Tel: +(352) 33.35.57
Deutschland Ms. Sibylle HONNEF Tel: +(49.228) 985.99.53	Ireland Mr. John PHELAN National Rehabilitation Board 25 Clyde Road	

Fax: +(352) 33.28.88

Nederland

Mr.Dik KARSTEN

Ministerie van Sociale Zaken en

Werkgelegenheid-BUESI

Anna van Hannoverstraat 4

NL-2509 LV DEN HAAG

Tel: +(31.70) 333.43.56

Fax: +(31.70) 333.40.48

Email:T.W.C.M.KARSTEN@

minszw.unisource.nl

Österreich

Ms.Elke BENEKE

G.I.P.-Gemeinschaftsinitiativen
und

Programme der EU

Karl Schweighofergasse 1/5

A-1070 WIEN

Tel: +(351.1) 796.93.61

Fax: +(351.1) 793.39.20

E-mail: ademploi@ping.at

Portugal

Ms. Ana VALE

Ms. Teresa SABIDO COSTA

GICEA

Av. de República 62 – 7

P-1050 LISBOA

Tel: +(351.1)796 93 61

Fax: +(351.1)793.3920

Internet: www.gicea.min-quemp.pt

Suomi

Mr.Antti HUMMASTI

Ministry of Labour

PO Box 524

FIN-00101 HELSINKI

Tel: +(358.9) 18.56.90.85

Fax: +(358.9) 18.56.90.50

Sverige

Ms.Ulla-Karin KINEL

Tel: +(46.8) 453.72.20

Ms.Eva LOFTSSON

Tel: +(46.8) 453.72.25

Mr. Christian RÄBERGH

Tel: +(46.8) 453.72.19

The Swedish EU Programme
Office

Kungsgatan 8,3rd floor-BOX 7785

S-10396 STOCKHOLM

Fax: +(46.8) 453.72.01

Internet: www.eupso.se

United Kingdom

Ms.Joanne MOORE

ECOTEC

Priestley House, 28-34 Albert
Street

UK-B4 7UD BIRMINGHAM

Tel: +(44.121) 616.36.60

Fax: +(44.121) 616.36.80

Email:employment@ecotec.co.uk

UK Northern Ireland

Mr. Michael HEGARTY

PROTEUS

Edgewater Office Road,

8 Edgewater Road

UK-BT3 9JQ BELFAST

Tel: +(44.1232) 37.10.23

Fax: +(44.1232) 37.10.24

Email: cini@proteus-ni.org

**Közösségi szintű szakmai
segítségnyújtás**

Gerhard WELBERS

EUROPS

2/3 Place du Luxembourg

B-1050 Brussels

Tel: +(32.2) 511.15.10

Fax: +(32.2) 511.19.60

Email: adapt@europs.be

Az egyes országokban működő háttérintézmények - Az Employment közösségi kezdeményezés Horizon összetevőjének irodái

België Mr. Ludwig FONCK Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap- EWBL / Afdeling Europa Werkgelegenheid Markiesstraat I B-1000 BRUSSEL Tel: +(32 2) 507.44.28 Fax: +(32 2) 507.44.25 Email ludwig.fonck@vlaanderen.be	Fax: +(49.228) 985.99.80	Email: mrbhds@aonad.iol.ie
Belgique Ms.Jenny CHARLIER Cellule FSE WTC Tour 1,14 ^e étage, Bld.E. Jacquain 162, Bte.16 B-1210 BRUXELLES Tel: +(32.2) 207.76.41 Fax: +(32.2) 203.03.45 Email: fse@mail.interpac.be	Ellada Ms.Athanasie PIPERGIA Ethniko Instituto Ergasias-EIE 6-8 Kosti Palama and Galatsiou Avenue GR-11141 ATHINAI Tel: +(30.1) 228.51.33 Fax: +(30.1) 228.51.22 Email: nli@itel.gr Internet www.eie.org.gr	Italia Mr.Giovani VERNA CONSEDIN Via del Tritone 169 I-00187 ROMA Tel: +(39.6) 69.20.03.03 Fax: +(39.6) 678.69.10 Email: consedin@iol.it Ms.Claudia MONTEODORO ISFOL Via G.B. Morgagni 30/E I-00161 ROMA Tel: +(39.6) 44.59.04.21 Email: isfol.horizon@iol.it Internet: : www.isfol.it Ms.Olga TURRINI ISFOL Via G.B. Morgagni 30/E I-00161 ROMA Tel: +(39.6) 44.59.04.16 Fax: +(39.6) 44.59.04.21 Email isfol.horizon@iol.it Internet: : www.isfol.it
Danmark Mr.Peter SANDERHOFF Socialministeriet Holmens Kanal 22 DK-1060 KØBENHAVN R Tel: +(45) 33.92.93.00 Fax: +(45) 33.93.25.18 Email DPPSA@SM.DK	España Mr.José DE SANTIAGO INSERSO Jinzo De Limia 58 E-28034 MADRID Tel: +(34.1) 347.86.32 Fax: +(34.1) 347.85.95	
Deutschland Ms.Sibylle HONNEF Tel: +(49.228) 985.99.53 Europabüro für Projektbegleitung Endenicher Strasse 125 D-53115 BOHN	France Ms.Fernanda MORA RACINE 73-77,rue Pascal FR-75013 PARIS Tel: +(33.1) 44.08.65.10 Fax: +(33.1) 44.08.65.11 Email info@racine.asso.fr Internet www.racine.asso.fr	Luxemburg Ms.Anne Marie KAISER ACORD International s.a. 10,Av.de la Fad'encerie L-1510 LUXEMBOURG Tel: +(352) 33.35.57 Fax: +(352) 33.28.88
	Ireland Mr.John PHELAN National Rehabilitation Board 25 Clyde Road IRL-4 DUBLIN Tel: +(353.1) 668.41.81 Fax: +(353.1) 660.04.21	Nederland Mr.Dik KARSTEN

Ministerie van Sociale Zaken en
Werkgelegenheid-BUESI
Anna van Hannoverstraat 4
NL-2509 LV DEN HAAG
Tel: +(31.70) 333.43.56
Fax: +(31.70) 333.40.48
Email:T.W.C.M.KARSTEN@
minszw.unisource.nl

Österreich

Ms.Elke BENEKE
G.I.P.-Gemeinschaftsinitiativen
und
Programme der EU
Karl Schweighofergasse I/5
A-1070 WIEN
Tel: +(351.1) 796.93.61
Fax: +(351.1) 793.39.20
Internet:ademploi@ping.at

Portugal

Ms.Ana VALE
Mr. Carlos NUNES
GICEA
Av.da República 62-7
P-1050 LISBOA
Tel.:+(351.1)796.93.61

Fax.:+(351.1)793.3920
Internet: www.gicea.min-quemp.pt

Suomi

Mr.Antti HUMMASTI
Ministry of Labour
PO Box 524
FIN-00101 HELSINKI
Tel: +(358.9) 18.56.90.85
Fax: +(358.9) 18.56.90.50

Sverige

Ms.Ulla-Karin KINEL
Tel: +(46.8) 453.72.20
Ms.Eva LOFTSSON
Tel: +(46.8) 453.72.25
Mr. Christian RÄBERGH
Tel: +(46.8) 453.72.19
The Swedish EU Programme
Office
Kungsgatan 8,3rd floor-BOX 7785
S-10396 STOCKHOLM
Fax: +(46.8) 453.72.01
Internet:www.eupro.se

United Kingdom

Ms.Jane SIDAWAY
ECOTEC
Priestley House, 28-34 Albert
Street
UK-B4 7UD BIRMINGHAM
Tel: +(44.121) 616.36.60
Fax: +(44.121) 616.36.80
Email:employment@ecotec.co.uk
UK Northern Ireland
Mr. Michael HEGARTY
PROTEUS
Edgewater Office Road,
8 Edgewater Road
UK-BT3 9JQ BELFAST
Tel: +(44.1232) 37.10.23
Fax: +(44.1232) 37.10.24
Email: cini@proteus-ni.org

Közösségi szintű szakmai segítségnyújtás

Gerhard WELBERS
EUROPS
2/3 Place du Luxembourg
B-1050 Brussels
Tel: +(32.2) 511.15.10
Fax: +(32.2) 511.19.60
Email: adapt@europs.be

Értékesítés

ELGIQUE/BELGIË

Moniteur belgie/Belgisch Staatsblad

Rue de Louvain 40-42/

Leuvenesweg 40-42

B-1000 Bruxelles/Brussel

Tél. (32-2) 552 22 11

Fax (32-2) 511 01 84

Jean De Lannoy

Avenue Du Roi 202/

Koningslaan 202

B-1060 Bruxelles/Brussel

Tél. (32-2) 538 51 69

Fax (32-2) 538 08 41

Email: jean.de.lannoy@infoboard.be

Librairie européenne/

Europese Boekhandel

Rue de la Loi 244/

Weststraat 244

B-1040 Bruxelles/Brussel

Tél. (32-2) 295 26 39

Fax (32-2) 735 08 90

DANMARK

J. H. Schultz Information A/S

Herstedvang 10-12

DK-2620 Albertslund

Tlf. (45) 43 63 23 00

Fax (45) 43 63 19 69

E-mail: schultz@schultz.dk

URL: www.schultz.dk

DEUTSCHLAND

Bundesanzeiger Verlag

Breite Straße 78-80

Postfach 10 05 34

D-50667 Köln

Tel. (49-221) 20 29-0

Fax (49-221) 20 29 278

Nur für Veröffentlichungen des
Gerichtshofes

Carl Heymanns Verlag KG

Luxemburger Strasse 449

D-50939 Köln

Tel. (49-221) 94 373-0

Fax (49-221) 94 373-901

GREECE/ΑΑΑΔΑ

G. C. Eleftheroudakis Sa

International Bookstore

Panepistimiou 17

GR-105 64 Athens

Tel. (30-1) 331 41 80/1/2/3

Fax (30-1) 323 98 21

E-mail: elebooks@netor.gr

ESPAÑA

Mundi Prensa Libros, SA

Castelló, 37

E-28001 Madrid

Tel. (34-1) 431 33 99/431 32 22

Fax (34-1) 575 39 98

E-mail: mundiprensa@tsai.es

URL: www.tsai.es/mprensa

Boletín Oficial del Estado

Trafalgar, 27-29

E-28071 Madrid

Tel. (34-1) 538 22 95 (Libros/

384 17 15 (Suscripciones)

Fax (34-1) 538 23 49 (Libros/

384 17 14 (Suscripciones)

URL: www.boe.es

Mundi Prensa Barcelona

Consell de Cent, 391

E-08009 Barcelona

Tel. (34-3) 488 34 92

Fax (34-3) 487 76 59

FRANCE

Journal Officiel

Service des publications des CE

26, rue Desaix

F-75727 Paris Cedex 15

Tél. (33-1) 40 58 77 01/31

Fax (33-1) 40 58 77 00

IRELAND

Government Supplies Agency

Publications Section

4-5 Harcourt Road

Dublin 2

Tel. (353-1) 661 31 11

Fax (353-1) 475 27 60

ITALIA

Licosa SpA

Via Duca di Calabria, 1/1

Casella postale 552

I-50125 Firenze

Tel. (39-55) 64 54 15

Fax (39-55) 64 12 57

E-mail: licosa@fbcc.it

URL: id382.cilea.it/Virtual_Library/bibliot/

vertina/licosa/tt1.htm

GRAND-DUCHÉ DE LUXEMBOURG

Messeageries du livre Sarl

5, rue Raiffeisen

L-2411 Luxembourg

Tél. (352) 40 10 20j

Fax (352) 490 661

E-mail: mdi@pt.lu

Abonnements:

Messageries Paul Kraus

11, rue Christophe Plantin

L-2339 Luxembourg

Tél. (352) 499 88 88

Fax (352) 499 888 444

E-mail: mpk@pt.lu

URL: www.mpk.lu

NEDERLAND

SDU Servicecentrum Uitgevers

Christoffel Plantijnstraat 2

Postbus 20014

2500 EA's-Gravenhage

Tel. (31-70) 378 98 80

Fax (31-70) 378 97 83

E-mail: sdu@sdu.nl

URL: www.sdu.nl

ÖSTERREICH

Manz'sche Verlags- und Universitätsbuchhandlung GmbH

Siebenbrunnengasse 21

Postfach 1

A-1050 Wien

Tel. (43-1) 53 161 334/340

Fax (43-1) 53 161 339

E-mail: auslieferung@manz.co.at

URL: www.austria.EU.net/81/manz

PORTUGAL

Imprensa Nacional-Casa da Moeda, EP

Rua Marquês de Sá da Bandeira, 16 A

P-1050 Lisboa Codex

Tel. (351-1) 353 03 99

Fax (351-1) 353 02 94/384 01 32

Distribuidora de Livros Bertrand Ld.Ş

Rua das Terras dos Vales, 4 A

Apartado 60037

P-2701 Amadora Codex

Tel. (351-1) 495 90 50/495 87 87

Fax (351-1) 496 02 55

SOUMI/FINLAND

Akateeminen Kirjakauppa/

Akademinski Bokhandeln

Pohjoisesplanadi 39/

Norra esplanaden 39

PL/PB 128

FIN-00101 Helsinki/Heisingfors

Tel. (358-9) 121 41

Fax (358-9) 121 44 35

E-mail: akatalausstockmann.mailnet.fi

URL: booknet.cultnet.fi/aka/index.htm

SVERGIE

BTJ AB

Traktorvägen 11

PO Boks 200

S-22100 Lund

Tel. (46-46) 18 00 00

Fax (46-46) 18 01 25

E-mail: btj_tx@mail.btj.se

URL: www.btj.se/media/eu

UNITED KINGDOM

The Stationery Office Ltd. (Agency Section)

51, Nine Elms Lane

London SW8 5DR

Tel. (44-171) 873 9090

Fax (44-171) 873 8463

URL: www.the-stationery-office.co.uk

ICELAND

Bokabud Larusar Blöndal

Skólavörðustíg, 2

IS-101 Reykjavík

Tel. (354) 55 15 650

Fax (354) 55 25 560

NORGE

NIC Info A/S

Řstenjoveien 18

Boks 6512 Etterstad

N-0606 Oslo

Tel. (47-22) 97 45 00

Fax (47-22) 97 45 45

SCHWEIZ/SUISSE/SVIZZERA

OSEC

Stampfenbachstraße 85

CH-8035 Zürich

Tel. (41-1) 365 53 15

Fax (41-1) 365 54 11

E-mail: urs.leimbacher@ecs.osec.inet.chURL: urs.leimbacher@ecs.osec.inet.ch

---

ČESKÁ REPUBLIKA

NIS CR – prodenja

Konviktská 5

CZ-113 57 Praha 1

Tel. (42-2) 24 22 94 33

Fax (42-2) 24 22 94 33

E-mail: nkposp@dec.nis.czURL: www.nis.cz

CYPRUS

Cyprus Chamber Of Commerce & Industry

38, Grivas Digenis Ave

Mail orders:

PO Boks 1455

CY-1509 Nicosia

Tel. (357-2) 44 95 00/46 23 12

Fax (357-2) 361 044

E-mail: [cy1691_eie_cyprus@](mailto:cy1691_eie_cyprus@vans.infonet.com)vans.infonet.com

---

MAGYARORSZÁG

Euro Info Service

Európa Ház

Margitsziget

PO Boks 475

H-1396 Budapest 62

Tel. (36-1) 11 16 061/11 16 216

Fax (36-1) 302 50 35

E-mail: euoinfo@mail.matav.huURL: www.euoinfo.hu/index.htm

MALTA

Miller Distributors Ltd.

Malta International Airport

PO Boks 25

LQQ 05 Malta

Tel. (356) 66 44 88

Fax (356) 67 67 99

POLSKA

Ars Polona

Krakowskie Przedmiescie 7

Skr. Pocztowa 1001

PL-00-950 Warszawa

Tel. (48-2) 26 12 01

Fax (48-2) 26 62 40

TÜRKIYE

Dünya Infotel A. S.

Istikál Cad. No: 469

TR-80050 Tünel-Istanbul

Tel. (90-212) 251 91 96

(90-312) 427 02 10

Fax (90-212) 251 91 97

BÁLGARİJA

Euopress-Euromedia Ltd.

59, Bid Vitosha

BG-1000 Sofia

Tel. (359-2) 80 46 41

Fax (359-2) 80 45 41

HRVATSKA

Mediatrade Ltd.

Pavla Hatza 1

HR-10000 Zagreb

Tel. (385-1) 43 03 92

Fax (385-1) 44 40 49

ROMÁNİA

Euromedia

Str. G-ral Berthelot Nr 41

RO-70749 Bucuresti

Tel. (40-1) 210 44 01/614 06 64

Fax (40-1) 210 44 01/312 96 46

SLOVAKİA

Slovenska Technicka Kniznica

Námestie slobody 19

SLO-81223 Bratislava 1

Tel. (42-7) 53 18 364

Fax (42-7) 53 18 364

E-mail: europ@tbb1.slk.stuba.sk

SLOVENIA

Gospodarski Vestnik

Zalozniska skupina d.d.

Dunajska cesta 5

SI-1000 Ljubljana

Tel. (386) 61 133 03 54

Fax (386) 61 133 91 28

E-mail: belic@gvestnik.siURL: www.gvestnik.si

ISRAEL

R.O.Y. International

17, Shimon Hatarssi Street

PO Box

61130 Tel Aviv

Tel. (972-3) 546 14 23

Fax (972-3) 546 14 42

E-mail: royi@netvision.net.il

Ügynökség a palesztin fennhatóságú területeken:

Index Infomation Services

PO Boks 19502

Jerusalem

Tel. (972-2) 27 16 34

Fax (972-7) 27 12 19

RUSSIA

CCEC

60-letiya Oktyabrya Av. 9

117312 Moscow

Tel. (095) 135 52 27

Fax (095) 135 52 27

AUSTRIA

Hunter Publications

PO Boks 404

3167 Abbotsford, Victoria

Tel. (61-3) 9417 53 61

Fax (61-3) 9419 71 54

CANADA

Uniquement abonnements/

Subscriptions only:

Renouf Publishing Co. Ltd

1294 Algoma Road

K1B 3W8 Ottawa, Ontario

Tel. (1-613) 741 73 33

Fax (1-613) 741 54 39

E-mail: renouf@fox.nstn.caURL: fox.NSTN.Ca/~renouf

EGYPT

The Middle East Observer

41, Sherif Street

Cairo

Tel. (20-2) 39 39 732

Fax (20-2) 39 39 732

JAPAN

PSI-Japan

Asahi Sanbancho Plaza #206

7-1 Sanbancho, Chiyoda-ku

Tokyo 102

Tel. (81-3) 3234 69 21

Fax (81-3) 3234 69 15

SOUTH AFRICA

Safto

5th Floor Export House,

SNR Maude & West Streets

PO Boks 782 706

2146 Sandton

Tel. (27-11) 883 37 37

Fax (27-11) 883 65 69

UNITED STATES OF AMERICA

Bernan Associates

4611-F Assembly Drive

MD20706 Lanham

Tel. (301) 459 2255

Fax (800) 865 3450

E-mail: query@bernan.comURL: www.bernan.com

MÉXICO

Mundi –Prensa Mexico, SA de CV

Rio Pánuco, 41

Delegación Cuauhtémoc

ME-06500 México DF

Tel. (52-5) 553 56 58/60

Fax (52-5) 514 67 99

E-mail: 104164.23compuserve.com

RÉPUBLIQUE DE CORÉE

Kyowa Book Company

1 Fl. Phung Hwa Bldg

411-2 Hap Jeong Dong, Mapo Ku

121-220 Seoul

Tél. (82-2) 322 6780/1

Fax (82-2) 322 6782

E-mail: kyowa2@ktnet.co.kr

ANDERE LÄNDER/OTHER COUNTRIES/AUTHERS PAYS/MÁS ORSZÁGOK

Bitte wenden Sie sich an ein Büro Ihrer Wahl/Please contact the sales office of your choice/Veuillez vous adresser au bureau de vente de votre choix/Kérjük keresse fel bármelyik kiválasztott irodánkat!

Foglalkoztatás és szociális ügyek

Ár (ÁFA nélkül) Luxemburgban

	ECU
<i>Egy kiadvány</i>	15
<i>Éves előfizetés az alábbiakra:</i>	
• Foglalkoztatás és munkaerőpiac (2 kiadvány)	24
• Esélyegyenlőség és családpolitika (3 kiadvány)	36
• Közegészségügy (3 kiadvány)	36
• Munkavédelem a munkahelyen (3 kiadvány)	36
• Szociális védelem és szociális intézkedések (3 kiadvány)	36
• Társadalmi párbeszéd és szociális jogok (3 kiadvány)	36
• Az európai Szociális Alap (4 kiadvány)	48
<i>Előfizetés mind a hét témára</i>	210

AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGEK HIVATALOS KIADVÁNYAIÉRT FELELŐS HIVATAL

L-2985 Luxemburg